

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 11.07.2001
KOM(2001) 398 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET OG EUROPA-
PARLAMENTET**

EUROPÆISK AFTALERET

Resumé

Formålet med denne meddelelse er at få skabt en bredere debat om europæisk aftaleret med deltagelse af Europa-Parlamentet, Rådet og interesserede parter, herunder virksomheder, jurister og andre sagkyndige fra den akademiske verden samt forbrugergrupper.

Efterhånden er stadig flere spørgsmål blevet inddraget i de bestræbelser, der udfoldes på fællesskabsplan for at udvirke en indbyrdes tilnærmelse af bestemte områder af medlemsstaternes aftaleretlige bestemmelser. Fællesskabslovgiver har valgt at gå selektivt til værks og har vedtaget direktiver om specifikke aftaler eller specifikke markedsføringsmetoder, i tilfælde hvor der kunne konstateres et særligt behov for harmonisering. Europa-Kommissionen er i denne fase interesseret i at vide, om der er behov for en mere vidtrækkende fællesskabsforanstaltning på aftalerettens område, navnlig i det omfang at fremgangsmåden med at løse problemerne, efterhånden som de opstår, måske ikke er velegnet til at løse alle problemer.

Kommissionen vil vide, om der er problemer som følge af forskelle mellem medlemsstaternes aftaleretlige bestemmelser, og i givet fald, hvilke. Især søger Kommissionen at få afklaret, om problemer i forbindelse med indgåelse, fortolkning eller gennemførelse af kontrakter på tværs af grænserne er til hinder for, at det indre marked kan fungere tilfredsstillende. Desuden ønsker Kommissionen belyst, om forskelle i medlemsstaternes aftaleretlige bestemmelser bidrager til at svække interessen for grænseoverskridende transaktioner eller til at fordyre sådanne. Kommissionen efterlyser endvidere synspunkter om, hvorvidt den nuværende fremgangsmåde, som indebærer en sektorvis harmonisering af aftaleretten, kan føre til eventuelle uoverensstemmelser på fællesskabsplan eller give anledning til problemer med uensartet gennemførelse af fællesskabslovgivningen og deraf følgende uensartet praksis på nationalt plan.

Hvis det lykkes at indkredse konkrete problemer, vil Kommissionen gerne have forslag til, hvordan problemerne kan eller bør løses. Til inspiration indeholder meddelelsen en ikke-udtømmende liste over mulige løsninger. Alle interesserede parter er dog velkomne til at foreslå løsninger.

- At lade markedet løse ethvert problem, der konstateres.
- At fremme udviklingen af ikke-bindende fælles aftaleretlige principper til brug for de kontraherende parter, når de udformer en kontrakt, for nationale retter og voldgiftsmænd, når de træffer afgørelse, og for nationale lovgivere, når de udarbejder lovforslag.
- At revidere og forbedre eksisterende fællesskabslovgivning på aftalerettens område for at sikre større sammenhæng eller for at tilpasse den, så den dækker forhold, som ikke blev forudset på vedtagelsestidspunktet.
- At vedtage en ny forskrift på fællesskabsplan. Forskellige muligheder kan eventuelt kombineres: valg af forskriftens type (forordning, direktiv eller henstilling), forholdet til national ret (erstatte eller eksistere sideløbende med national lovgivning), indførelse af et sæt bestemmelser, hvoraf nogle er obligatoriske, spørgsmålet om, hvorvidt de kontraherende parter skal kunne vælge at anvende fællesskabslovgivningen, eller om fællesskabslovgivningen skal gælde automatisk som en slags sikkerhedsnet, som parterne altid kan falde tilbage på, hvis de ikke har aftalt en bestemt løsning for et givet forhold.

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	Indledning	4
2.	Formålet med meddelelsen	6
3.	Aftalerettens aktuelle situation.....	7
3.1.	Eksisterende lovgivning.....	7
3.1.1.	Internationale instrumenter	7
3.1.2.	Fællesskabslovgivningen.....	8
3.2.	II. Virkninger for det indre marked	8
3.3.	Ensartet anvendelse af fællesskabslovgivningen	10
4.	Muligheder for fremtidige fællesskabsinitiativer på aftalerettens område	12
4.1.	Mulighed I. Ingen fællesskabsaktion.....	14
4.2.	Mulighed II. Fremme af udviklingen af fælles aftaleretlige principper, som bringer de nationale lovgivninger i tættere overensstemmelse med hinanden	15
4.3.	Mulighed III. Perfektionering af den eksisterende lovgivning	16
4.4.	Mulighed IV. Vedtagelse af ny almen gyldig lovgivning på fællesskabsplan	17
4.5.	Eventuelle andre muligheder	19
5.	Konklusioner.....	19

1. INDLEDNING

1. I løbet af de seneste år er debatten om en eventuel harmonisering af den materielle privatret, især aftaleretten, taget til¹.
2. Europa-Parlamentet har vedtaget en række beslutninger om en eventuel harmonisering af den materielle civilret. I 1989 og 1994 slog Europa-Parlamentet til lyd for at påbegynde en undersøgelse af mulighederne for at udfærdige en fælles europæisk civilret². Parlamentet erklærede, at en harmonisering af visse privatretlige områder var en uomgængelig forudsætning for virkeliggørelsen af det indre marked. Parlamentet udtalte endvidere, at den mest effektive måde at gennemføre en sådan harmonisering på ville være at samle de mest betydningsfulde privatretlige områder i en slags fælles europæisk civillovbog, ikke mindst med tanker på Fællesskabets behov for et ensartet regelsæt i et fælles marked uden grænser.
3. I sin beslutning af 16. marts 2000 om Kommissionens arbejdsprogram for 2000 udtalte Europa-Parlamentet endvidere, at en mere vidtgående harmonisering på det civilretlige område var blevet nødvendig på det indre marked og anmodede Kommissionen om at foretage en undersøgelse på dette område³. I sit svar til Europa-Parlamentet af 25. juli 2000 oplyste Kommissionen, at den ville fremlægge en meddelelse for de øvrige fællesskabsinstitutioner og offentligheden med det formål at iværksætte en på en gang dybtgående og vidtfavnende diskussion med respekt for skæringsåret 2001, som er den tidsramme, Det Europæiske Råd fastlagde på topmødet i Tammerfors. Kommissionen oplyste videre, at denne meddelelse i betragtning af den afledte rets betydning for udviklingen af det indre marked og for fremtidens handels- og teknologitendenser ville indeholde en analyse af den afledte fællesskabsret - gældende eller under udarbejdelse - på de områder, der er af relevans for civilretten, for at kortlægge og vurdere eventuelle mangler, dels af eksisterende eller igangværende akademisk arbejde.
4. I konklusionerne fra Det Europæiske Råd i Tammerfors hed det i punkt 39 "For så vidt angår materiel ret ønskes en samlet undersøgelse af behovet for indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes civilret for at fjerne hindringer for, at civile retssager forløber tilfredsstillende"⁴. Kommissionen har planlagt at udsende et høringsdokument om dette emne, således som det fremgår af oplysningerne i resultattavlen vedrørende fremskridt hen imod oprettelsen af et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed i EU.⁵ Topmødet i Tammerfors drejede sig om samarbejde om civilretlige spørgsmål på grundlag af EF-traktatens afsnit IV. I denne

¹ Cf. Ole Lando og Hugh Beale (eds.), *Principles of European Contract Law Parts I and II*, (Kluwer Law International, 2000); Academy of European Private Lawyers, *European Contract Code - Preliminary draft*, (Universita Di Pavia, 2001) herefter kaldet "Pavia-Gruppen"; "Arbejdsgruppen for en Europæisk Civilret". En omfattende gennemgang af de forskellige aspekter af civilretten i Europa kan findes i Hartkamp, Hesselink, Hondius, Joustra, Perron (eds.), *Towards a European Civil Code* (Kluwer Law International, 1998), som også indeholder en detaljeret bibliografi.

² EFT C 158 af 26.6.1989, s. 400 (Resolution A2-157/89); EFT C 205 af 25.7.1994, s. 518 (Resolution A3-0329/94).

³ EFT C 377 af 29.12.2000, s. 323 (beslutning B5-0228, 0229 - 0230 / 2000, s. 326 i punkt 28).

⁴ Formandskabets konklusioner, Det Europæiske Råd i Tammerfors den 15. og 16.10.1999, SI (1999) 800.

⁵ KOM(2000) 167 af 24.3.2000, senest ajourført i maj 2001, se KOM(2001) 278 endelig af 23.5.2001.

sammenhæng kan meddelelsen ses som et første skridt hen imod virkeliggørelsen af Tammerfors-konklusionerne.

5. Endelig er meddelelsen blevet omtalt i Kommissionens meddelelse om elektronisk handel og finansielle tjenesteydelser⁶ i forbindelse med den politik, der skal sikre sammenhæng i de lovgivningsmæssige rammer for finansielle tjenesteydelser.
6. Fremtrædende repræsentanter for den akademiske verden har ført indgående drøftelser af spørgsmålet om harmonisering af visse aftaleretlige områder. Der er for nylig blevet udgivet to udkast til en lovbog om aftaleret⁷ og til generelle aftaleretlige principper⁸. Studierne fortsætter og omfatter andre områder, som ikke er behandlet i de to offentliggjorte værker såsom aftaler på specifikke områder som finansielle tjenesteydelser, forsikring, bygge- og anlæg, factoring og leasing samt visse formueretlige områder. Ekspertes arbejde fokuserer navnlig på områder, der er af særlig betydning for sikring af rettigheder på tværs af de europæiske grænser⁹.
7. Ekspertes har forfulgt forskellige mål, idet nogle ønsker en bindende lovbog, medens andre foretrækker en række principper svarende til det, der i amerikansk ret kaldes "restatements", som kan anvendes, når der er behov for pålidelige og sammenlignelige oplysninger om lovgivningssituationen i Europa på disse områder.
8. Efterhånden er stadig flere spørgsmål blevet inddraget i de bestræbelser, der udfoldes på fællesskabsplan for at udvirke en indbyrdes tilnærmelse af bestemte områder af medlemsstaternes aftaleretlige bestemmelser. På forbrugerområdet er ikke mindre end syv direktiver om kontraktspørgsmål blevet vedtaget mellem 1985 og 1999¹⁰. Også på andre områder skrider harmoniseringen frem¹¹.

⁶ KOM(2001) 66 endelig af 7.2.2001, s. 11.

⁷ "Pavia-Gruppen" har for nylig offentliggjort "European Contract Code - Preliminary draft", (Universita Di Pavia, 2001) baseret på arbejdet i Academy of European Private Lawyers. Denne lovbog (code) indeholder et sæt regler og løsninger, som er baseret på lovene i EU-landene og i Schweiz, og som dækker kontraktindgåelse, -form og -indhold, kontraktfortolkning og kontraktens virkning, kontraktopfyldelse og manglende kontraktopfyldelse, ophør og annullering af kontrakter samt andre kontraktlige uregelmæssigheder og misligholdelsesbeføjelser.

⁸ "Commission on European Contract Law" (som har modtaget størstedelen af sine tilskud fra Europa-Kommissionen) har udgivet Principles of European Contract Law Parts I and II, redigeret af Ole Lando og Hugh Beale (Kluwer Law International, 2000). Disse fælles principper for EU-landene angår spørgsmål som kontraktindgåelse, -gyldighed, -fortolkning og -indhold, om en befuldmægtigets ret til at forpligte sin fuldmagtsgiver, om opfyldelse og manglende opfyldelse og om misligholdelsesbeføjelser. Bogen indeholder konkrete tekstforslag til fælles regler, kommentarer til de enkelte regler og sammenlignende analyser for hver regel.

⁹ Et andet vigtigt igangværende arbejde på dette område foregår i Arbejdsgruppen for en Europæisk Civilret, der er sammensat af akademiske eksperter fra de 15 medlemsstater og nogle af kandidatlandene. Deres arbejde omhandler områder som salg/serviceydelser/langfristede kontrakter, værdipapirer, ikke-kontraktlige forpligtelser eller overdragelse af ejendomsret til løsøre og omfatter sammenlignende forskning med det endemål at udarbejde et færdigformuleret og gennemkommenteret udkast vedrørende de berørte områder.

¹⁰ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 1999/44/EF af 25. maj 1999 om visse aspekter af forbruger køb og garantier i forbindelse hermed (EFT L 171 af 7.7.1999, s. 12). Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbruger aftaler (EFT L 95 af 21.4.1993, s. 29). Rådets direktiv 90/314/EØF af 13. juni 1990 om pakkerejser, herunder pakkeferier og pakketure (EFT L 158 af 23.6.1990, s. 59). Rådets direktiv 85/577/EØF af 20. december 1985 om forbruger beskyttelse i forbindelse med aftaler indgået uden for fast forretningssted (EFT L 372 af 31.12.1985, s. 31). Rådets direktiv 87/102/EØF af 22. december 1986 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om forbruger kredit (EFT L 42 af 12.2.1987, s. 48) som ændret ved

9. Denne sektorvise harmonisering har taget sigte på bestemte aftaler og bestemte markedsføringsmetoder. Der er blevet vedtaget direktiver, når der har kunnet konstateres et særligt behov for harmonisering.

2. FORMÅLET MED MEDDELELSEN

10. Europa-Kommissionen er i denne fase af drøftelserne interesseret i at vide, om der er behov for en vidtrækkende fællesskabsforanstaltning på det aftaleretlige område, navnlig i det omfang at fremgangsmåden med at løse problemerne, efterhånden som de opstår, måske ikke er velegnet til at løse alle problemer. Dette udelukker ikke, at Kommissionen i fremtiden kan gøre brug af sin initiativret til at fremsætte forslag til specifikke foranstaltninger om aftaleretlige spørgsmål, hvis der består et konkret behov, især løbende initiativer, som allerede er eller vil blive iværksat som led i politikken til virkeliggørelse af det indre marked.
11. Formålet med meddelelsen er derfor at få større bredde i debatten ved at tilskynde forbrugere, erhvervsliv, brancheorganisationer, offentlige administrationer og institutioner, den akademiske verden og i det hele taget alle interesserede parter til at deltage. I afsnit C gennemgår vi aftaleretten, som situationen er i dag, og vi ser på, hvorfor den er så vigtig i forhandlinger på tværs af grænserne, og på, hvilke problemer der består for en ensartet gennemførelse af fællesskabslovgivningen. I afsnit D redegør vi for de generelle rammer for Fællesskabets fremtidige politik på aftalerettens område.
12. Aftaleretten omfatter flere retsområder. Disse er tæt forbundet med medlemsstaternes forskellige kulturelle og retlige traditioner, men i størstedelen af medlemsstaterne findes der ensartede aftaleretlige begreber og regler. Aftaleretten er det vigtigste retsområde for regulering af transaktioner hen over grænserne, og der findes allerede fællesskabslovgivning, som regulerer aftaleretlige spørgsmål, også selv om denne fællesskabslovgivning er blevet til lidt efter lidt, område for område.
13. Denne meddelelse omfatter købekontrakter og alle former for kontrakter om tjenesteydelser, herunder finansielle tjenesteydelser¹². Generelle regler om opfyldelse, manglende opfyldelse og misligholdelsesbeføjelser udgør et uundværligt grundlag for disse kontrakter og er derfor også omfattet. Endvidere er også regler om generelle spørgsmål såsom indgåelse af kontrakter, kontraktens gyldighed og dens

direktiv 90/88 (EFT L 61 af 10.3.1990, s. 14) og direktiv 98/7 (EFT L 101 af 1.4.1998, s. 17). Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF af 20. maj 1997 om forbrugerbeskyttelse i forbindelse med aftaler vedrørende fjernsalg (EFT L 144 af 4.6.1997, s. 19). Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 94/47/EF af 26. oktober 1994 om beskyttelse af køber i forbindelse med visse aspekter ved kontrakter om brugsret til fast ejendom på timeshare-basis (EFT L 280 af 29.10.1994, s. 83).

¹¹ Rådets direktiv 86/653/EØF af 18. december 1986 om samordning af medlemsstaternes lovgivning om selvstændige handelsagenter (EFT L 382 af 31.12.1986, s. 17), Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/31/EF af 8. juni 2000 om visse retlige aspekter af informationssamfundstjenester, navnlig elektronisk handel, i det indre marked (EFT L 171 af 17.7.2000, s. 1), Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/35/EF af 29. juni 2000 om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner (EFT L 200 af 8.8.2000, s. 35), Rådets direktiv 85/374/EØF af 25. juli 1985 om tilnærmelse af medlemsstaternes administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser om produktansvar (EFT L 210 af 7.8.1985, s. 29) som ændret ved direktiv 99/34/EF (EFT L 141 af 4.6.1999, s. 20), Europa-Parlamentets og Rådets Direktiv 97/5/EF af 27. januar 1997 om grænseoverskridende pengeoverførsler (EFT L 43 af 14.2.1997, s. 25) bør nævnes som eksempler.

¹² KOM(2001) 66 endelig af 7.2.2001, s. 11.

fortolkning af stor betydning. I betragtning af den økonomiske sammenhæng kan også regler om kredit mod pant i løsøre og regler om ugrundet berigelse være relevante. Endelig bør forskellige aspekter af erstatningsret i kontraktforhold eller i andre sammenhænge, som er relevante for det indre marked, tages med i betragtning, for så vidt som de allerede er behandlet i fællesskabslovgivningen.

14. På visse områder af privatretten er kontrakter i sagens natur kun et af de midler, der anvendes til regulering af forholdene, når man tænker på, hvor komplekse forbindelserne mellem parterne kan være. Sådanne områder, f.eks. arbejdsretten eller familieretten, giver anledning til ganske særlige problemer og er derfor ikke omfattet af denne meddelelse.
15. Det er Kommissionens hensigt, at denne meddelelse skal fokusere på to områder: for det første, eventuelle problemer som følge af forskelle mellem medlemsstaternes aftaleretlige bestemmelser og, for det andet, fremtidige udsigter for aftaleretten i Fællesskabet. Kommissionen vil derigennem blive i stand til at fastlægge sin fremtidige politik på dette område og fremsætte foreslag om eventuelle nødvendige foranstaltninger.

3. AFTALERETTENS AKTUELLE SITUATION

3.1. Eksisterende lovgivning

3.1.1. Internationale instrumenter

16. Internationale instrumenter kan løse eventuelle problemer, som måtte opstå som følge af afvigende bestemmelser i national aftaleret. Den første mulighed er at anvende ensartede internationale privatretlige regler for at fastslå, hvilken lovgivning der finder anvendelse på den pågældende kontrakt. Det vigtigste af disse instrumenter er Rom-konventionen fra 1980¹³, som alle medlemsstater har ratificeret.
17. Bestemmelserne i Rom-konventionen finder anvendelse på kontraktlige forpligtelser i alle situationer, hvor der skal foretages et valg mellem lovene i forskellige lande¹⁴. Det hedder i konventionen, at parterne selv kan aftale, hvilken national ret der skal finde anvendelse. Imidlertid begrænser Rom-konventionen parternes valgmuligheder, med hensyn til hvilken lovgivning der kan finde anvendelse, og fastlægger hvilken lovgivning der skal finde anvendelse, hvis der ikke foreligger nogen aftale. Desuden er der en række områder, som er undtaget fra bestemmelserne, jf. konventionens artikel 1 (bl.a. spørgsmål vedrørende fysiske personers rets- eller handleevne og forsikringsaftaler, som dækker risici i EU-landene).

¹³ Rom-konventionen fra 1980 om, hvilken lov der skal anvendes på kontraktlige forpligtelser (konsolideret udgave) (EFT C 27 af 26.1.1998, s. 34).

¹⁴ Parallelt med denne konvention findes også Bruxelles-konventionen om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, som ændret ved konventionerne om nye medlemsstaters tiltrædelse af denne konvention. I denne konvention fastlægges det, hvilken ret der har kompetence til at behandle en given sag. For alle medlemsstaters vedkommende, undtagen Danmark, gælder det, at denne konvention pr. 1. marts 2002 erstattes af Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22.12.2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EFT L 12 af 16.1.2001, s. 1).

18. Den anden mulighed består i at harmonisere materielle retsregler på internationalt plan. Her er det mest relevante instrument De Forenede Nationers konvention om aftaler om internationale køb (CISG) fra 1980, som alle medlemsstater undtagen Det Forenede Kongerige, Portugal og Irland har tiltrådt.
19. CISG indfører ensartede regler for internationalt køb af løsøre. Reglerne vil være gældende, medmindre købekontraktens parter har truffet anden aftale. På visse områder gælder konventionen dog ikke. Det drejer sig bl.a. om varer købt til personlig brug eller til brug for familien eller husholdningen, køb af aktier, værdipapirer og omsætningspapirer.
20. Konventionen indeholder bestemmelser om indgåelse af en kontrakt (tilbud og accept af tilbud) og sælgers og købers rettigheder og forpligtelser. Konventionen gælder ikke for gyldigheden af kontrakten eller enkelte af aftalens bestemmelser og heller ikke for den virkning, kontrakten kan have på ejendomsretten til den solgte vare. Konventionen gælder ikke for sælgerens erstatningsansvar efter kontraktens udløb.

3.1.2. *Fællesskabslovgivningen*

21. Flere fællesskabsforskrifter indeholder bestemmelser om harmonisering af privatretlige regler. Visse direktiver indeholder bestemmelser om indgåelse af kontrakter, om et tilbuds form og indhold, om accept af tilbud og om kontraktopfyldelse; dvs. om de kontraherende parter forpligtelser. Mange direktiver specificerer ligeledes, hvilke oplysninger parterne skal fremlægge i forskellige faser, navnlig inden kontraktens indgåelse. Nogle direktiver omhandler de kontraherende parter rettigheder og pligter i forbindelse med opfyldelsen af kontrakten, herunder mangelfuld eller manglende opfyldelse.
22. En beskrivelse af de mest relevante fællesskabsforskrifter på aftalerettens område findes i bilag I. Bilag II indeholder en oversigt over bindende og ikke-bindende internationale instrumenter, der omhandler materielle privatretlige spørgsmål. Bilag III indeholder en struktureret gennemgang af fællesskabslovgivningen, hvoraf det fremgår i hvilket omfang aftaleretlige spørgsmål på de områder, der er behandlet i denne meddelelse, allerede er omfattet af fællesskabslovgivningen og CISG.

3.2. **II. Virkninger for det indre marked**

23. er forskellige, direkte eller indirekte gør det vanskeligt for det indre marked at fungere tilfredsstillende, og i givet fald, i hvilket omfang. Hvis sådanne hindringer eksisterer, vil EU-institutionerne eventuelt blive anmodet om at træffe de fornødne foranstaltninger.
24. EF-traktaten har givet EU-institutionerne beføjelser for lettere at virkeliggøre det indre marked og få det til at fungere efter hensigten, navnlig hvad angår den frie bevægelighed for varer, personer, tjenesteydelser og kapital. Det er således lykkedes Fællesskabet at fjerne væsentlige hindringer for, at økonomiske aktører, herunder producenter, tjenesteudbydere, forretningsdrivende i mellemløbet og forbrugere, kan operere såvel i hele EU som uden for EU.
25. Teknologiske landvindinger såsom mulighederne for elektronisk handel på internettet har gjort det lettere for økonomiske aktører at foretage transaktioner over

store afstande. Indførelsen af euroen som fælles valuta i tolv af EU-landene vil i høj grad komme til at lette samhandelen på tværs af grænserne. På trods af de store fremskridt, der hidtil er sket, er der dog stadig nogle problemer tilbage, som endnu ikke er blevet løst. Markederne er ikke så effektive, som de kunne eller burde være, hvilket er til skade for alle parter.

26. Udvekslingen af varer og tjenesteydelser, uanset om der er tale om salg, leasing eller bytte, er almindeligvis omfattet af en kontrakt. Problemer i forbindelse med indgåelse, fortolkning og gennemførelse af kontrakter i den grænseoverskridende handel kan derfor påvirke det indre markedes funktion. Opfylder de eksisterende aftaleretlige regler virksomhedernes og forbrugernes aktuelle og fremtidige behov i det indre marked, eller er en indsats fra Fællesskabets side påkrævet?
27. Generelt hylder de nationale aftaleretlige systemer princippet om aftalefrihed. De kontraherende parter kan således frit aftale deres egne kontraktvilkår. Alle kontrakter er imidlertid reguleret af love og retsafgørelser i det pågældende land. Nogle af disse nationale bestemmelser er ikke bindende, og de kontraherende parter kan frit vælge, om de vil lade bestemmelserne gælde eller i stedet aftale andre bestemmelser. Andre nationale bestemmelser er til gengæld bindende, især i tilfælde, hvor der er stor forskel på parternes situation, f.eks. i kontraktforhold, hvor den ene part er lejer eller forbruger.
28. Normalt giver disse forskellige nationale ordninger ikke anledning til problemer i grænseoverskridende transaktioner, eftersom parterne selv kan bestemme, hvilken lovgivning der skal gælde for deres kontrakt. Når de vælger en bestemt national lovgivning, accepterer de ikke blot alle de bindende bestemmelser i denne lovgivning, men også alle de ikke-bindende bestemmelser, for så vidt som de ikke udskifter disse med andre vilkår. Der kan dog opstå konflikt mellem bindende bestemmelser i lovgivningen i en medlemsstat og modstridende bindende bestemmelser i en anden medlemsstats lovgivning. Sådanne konflikter mellem forskellige bindende regler kan have negative virkninger på de grænseoverskridende transaktioner.
29. Visse kontraktvilkår følger ikke af den nationale lovgivning, men følger eventuelt af almindelig praksis i den pågældende medlemsstat, især hvis en sådan praksis er blevet formaliseret i standardkontrakter. Det kan være vanskeligt at slutte en kontrakt, når kontrakten indeholder betingelser og vilkår, som afviger fra det, der almindeligvis gælder i den ene af parternes hjemland. Der kan være vigtige økonomiske eller endog juridiske årsager til, at det er svært eller ligefrem umuligt for den ene af parterne at acceptere de betingelser og vilkår i en standardkontrakt, som er helt almindelig i den anden parts medlemsstat. Og af samme grund kan det være vanskeligt for sidstnævnte part at acceptere den slags betingelser, som følger af almindelig praksis i den første parts hjemland.
30. Manglende kendskab til aftaleretlige forhold kan være en demotiverende faktor, som afholder især forbrugere og små og mellemstore virksomheder fra at deltage i grænseoverskridende transaktioner. Dette er en af grundene til, at Fællesskabet har vedtaget en række forskrifter, som tager sigte på at få det indre marked til at fungere bedre. Der er eksempler på, at leverandører af varer og tjenesteydelser anser det for urentabelt at tilbyde deres varer og tjenesteydelser til forbrugere i udlandet og derfor afstår fra at gøre det. Med hensyn til underleverancer er der stor forskel på bestemmelserne om underleverancer og leveringsaftaler i de forskellige

medlemsstater¹⁵. Disse forskelle kan gøre det vanskeligt for underleverandører - først og fremmest små og mellemstore virksomheder - at indgå aftaler på tværs af grænserne.

31. Endvidere kan forskellige nationale love og bestemmelser føre til en fordyrelse af transaktionerne, f.eks. som følge af udgifter til information eller i forbindelse med en eventuel tvist. Det gælder naturligvis alle virksomheder, men især små og mellemstore virksomheder og forbrugere er udsatte. De kontraherende parter kan blive tvunget til at skaffe sig information eller juridisk bistand til fortolkning og anvendelse af fremmede retsregler. Hvis det er fastlagt i kontrakten, hvilken lovgivning der skal finde anvendelse, er det den part, hvis lovgivning ikke finder anvendelse, der står med det nævnte problem. Problemet består imidlertid også, om end i mindre omfang, når parterne har valgt en standardkontrakt, og det viser sig, at bestemmelserne heri ikke tager højde for alle de problemer, som kan opstå.
32. De højere transaktionsomkostninger kan også have en konkurrenceforvridende virkning, f.eks. i en situation hvor en udenlandsk leverandør konkurrerer med en leverandør, som er etableret i samme land som den potentielle kunde.
33. Kommissionen vil gerne høre, hvorvidt de ovenfor beskrevne forhold skaber problemer for det indre marked, og hvilke andre forhold i forbindelse med aftaleretten der hindrer det indre marked i at fungere tilfredsstillende.

3.3. Ensartet anvendelse af fællesskabslovgivningen

34. Fællesskabslovgiver sikrer, at der er sammenhæng i såvel udformningen af fællesskabslovgivning som i dens retlige og praktiske gennemførelse i medlemsstaterne. De foranstaltninger, som Det Europæiske Fællesskab vedtager, skal være indbyrdes overensstemmende, og de skal fortolkes på samme måde og have samme virkning i alle medlemsstater. EF-Domstolen har udtalt, at "det følger af såvel kravene om en ensartet anvendelse af fællesskabsretten som af lighedsprincippet, at ordlyden af en fællesskabsretlig bestemmelse, som ikke indeholder nogen udtrykkelig henvisning til medlemsstaternes ret med hensyn til fastlæggelsen af dens betydning og rækkevidde, normalt i hele Fællesskabet skal undergives en selvstændig og ensartet fortolkning"¹⁶.
35. På aftalerettens område har fællesskabslovgiver valgt at harmonisere, efterhånden som behovet er opstået. Denne fremgangsmåde kan, hvis markedet udvikler sig på en

¹⁵ Bestemmelserne varierer fra specifik lovgivning om underleverance i Italien og en lov om betalingsvilkår i forbindelse med underleverance i Frankrig til civilretlige bestemmelser om kontraktlige forbindelser i de fleste medlemsstater (i Tyskland, f.eks., er underleverance dækket af en lov fra 1976 om almene forretningsvilkår og af et par enkelte artikler i civillovbogen).

¹⁶ Dom af 9.11.2000, sag C-357/98, *The Queen mod Secretary of State for the Home Department, ex parte Nana Yaa Konadu Yiadom*, Sml. 2000 I, s. 9265, punkt 26. Se også dom af 19.12.2000, sag C-287/98, *Storhertugdømmet Luxembourg mod Linster*, Sml. 2000 I, s. 6917, punkt 43; dom af 4.7.2000, sag C-387/97, *Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber mod Den Helleniske Republik*, Sml. 2000 I, s. 5047; dom af 18.1.1984, sag C-327/82, *Ekro mod Produktschap voor vee en vlees*, Sml. 1984, s. 107, punkt 11; princippet om ensartet anvendelse gælder også på det private område, jf. dom af 23.3.2000, sag C-373/97, *Dionysios Diamantis mod Elliniko Dimosio og Organismos Oikonomikis Anasygkrotisis Epicheiriseon AE (OAE)*, Sml. (fransk udg.) 2000 I, s. 1723, punkt 34; dom af 12.3.1996, sag C-441/93, *Panagis Pafitis m. fl. mod Trapeza Kentrikis Ellados A.E. m. fl.*, Sml. 1996 I, s. 1347, punkt 68 til 70.

uforudset måde, føre til manglende konsekvens i gennemførelsen af fællesskabslovgivningen. Under visse omstændigheder¹⁷ er det f.eks. muligt at anvende både dørsalgs- og timesharedirektivet. Begge direktiver giver forbrugeren fortrydelsesret, men fristen, som forbrugeren har til at gøre fortrydelsesretten gældende, er forskellig i de to direktiver. Selv om sådanne tilfælde, hvor der er konflikt mellem reglerne er sjældne, hører Kommissionen gerne om problemer, som skyldes eventuelt uoverensstemmende fællesskabsforskrifter.

36. Anvendelsen af abstrakte begreber i fællesskabslovgivningen kan også gøre det problematisk med at gennemføre fællesskabslovgivningen og de nationale foranstaltninger på en ensartet måde. Abstrakte termer kan stå for retlige begreber, for hvilke der er forskellige regler i de enkelte nationale lovkomplekser¹⁸.
37. Normalt kan forskelle mellem bestemmelserne i forskellige direktiver forklares med, at de problemer, som direktiverne er til for at løse, er forskellige. Man kan derfor ikke forlange, at en term, der anvendes for at løse et givent problem, fortolkes og anvendes på nøjagtig samme måde i en anden sammenhæng. Forskellige termer og begreber, som ikke kan forklares med forskelle mellem de problemer, som skal løses, bør derimod udryddes.
38. Hertil kommer, at der i de nationale bestemmelser, som medlemsstaterne vedtager for at gennemføre EF-direktiver, henvises til nationale opfattelser af disse abstrakte begreber. Disse begreber opfattes meget forskelligt i de forskellige medlemsstater¹⁹. Det forhold, at fællesskabslovgivningens almene termer og begreber (i det mindste på specifikke eller nært forbundne områder) ikke opfattes ens, kan føre til forskelle i medlemsstaternes handels- eller retspraksis²⁰.

¹⁷ Jf. Dom af 22.4.1999, sag C-423/97, Travel Vac SL mod Manuel José Antelm Sanchis, Sml 1999 I, s. 2195.

¹⁸ Problemet er for nyligt blevet beskrevet af en gruppe fremtrædende juridiske eksperter som led i en undersøgelse foranstaltet af Europa-Parlamentet. Det hedder heri mht. begrebet "skade", at lovgivningerne om erstatningsansvar i de europæiske lande endnu ikke har en bare nogenlunde ensartet opfattelse af, hvad skade er, eller hvordan begrebet skal defineres, hvilket truer med at forpurre ethvert forsøg på at formulere fællesskabsdirektiver på området. Europa-Parlamentet, Generaldirektoratet for Forskning: "Study of the systems of private law in the EU with regard to discrimination and the creation of a European Civil Code" (PE 168.511, s. 56). Nogle direktiver (artikel 9 i direktiv 85/374/EØF, artikel 17 i direktiv 86/653/EØF) indeholder forskellige definitioner af begrebet "skade". De forskellige definitioner er dog alene forbeholdt formålet med de respektive direktiver. Andre direktiver (artikel 5 i direktiv 90/314/EØF) anvender begrebet uden at definere det.

¹⁹ Problemet er for nyligt blevet beskrevet af en gruppe fremtrædende juridiske eksperter som led i en undersøgelse foranstaltet af Europa-Parlamentet. Det hedder heri mht. begrebet "skade", at lovgivningerne om erstatningsansvar i de europæiske lande endnu ikke har en bare nogenlunde ensartet opfattelse af, hvad skade er, eller hvordan begrebet skal defineres, hvilket truer med at forpurre ethvert forsøg på at formulere fællesskabsdirektiver på området; Europa-Parlamentet, Generaldirektoratet for Forskning: "Study of the systems of private law in the EU with regard to discrimination and the creation of a European Civil Code" (PE 168.511, s. 56). Nogle direktiver (artikel 9 i direktiv 85/374/EØF, artikel 17 i direktiv 86/653/EØF) indeholder forskellige definitioner af begrebet "skade". De forskellige definitioner er dog alene forbeholdt formålet med de respektive direktiver. Andre direktiver (artikel 5 i direktiv 90/314/EØF) anvender begrebet uden at definere det.

²⁰ Kommissionen har f.eks. i sin beretning om anvendelsen af direktivet om selvstændige handelsagenter (KOM(1996) 364 endelig udg. af 23.7.1996) understreget, at anvendelsen af skadeserstatningsordningen i direktivet på samme situation giver vidt forskellige resultater i Frankrig og Det Forenede Kongerige pga. forskellige metoder til beregning af erstatningen.

39. Denne type problemer gælder ikke kun for horisontale spørgsmål om generelle termer eller begreber i aftaleretten som nævnt ovenfor. De findes også i specifikke økonomiske sektorer²¹.
40. Kommissionen overvejer - for at undgå problemer af ovennævnte type - om den nødvendige overensstemmelse kan sikres ved at fortsætte ad samme vej som hidtil, eller om man skal søge nye veje. Kommissionen er derfor interesseret i oplysninger om praktiske problemer på aftalerettens område, som skyldes den måde fællesskabslovgivningen gennemføres i medlemsstaterne.

4. MULIGHEDER FOR FREMTIDIGE FÆLLESSKABSINITIATIVER PÅ AFTALERETTENS OMRÅDE

41. Det vil muligvis vise sig af reaktionerne på dette dokument, at der findes en række faktorer, som er til hinder for, at det indre marked kan fungere efter hensigten, i det mindste for så vidt angår grænseoverskridende transaktioner. Hvis disse problemer ikke kan afhjælpes på tilfredsstillende måde ved hjælp af den hidtidige ad hoc-metode, vil der kunne iværksættes en bredere foranstaltning med henblik på en gennemgribende harmonisering af de aftaleretlige regler på fællesskabsplan. Men der er naturligvis grænser for Kommissionens og de andre EU-institutioners beføjelser til at intervenere på dette område.
42. Alle foranstaltninger skal være i overensstemmelse med principperne om nærhed og proportionalitet som beskrevet i EF-traktatens artikel 5 og i protokollen om nærhedsprincippet og proportionalitetsprincippet. Som Europa-Parlamentet påpegede i sine beslutninger om beretningerne om bedre lovgivning²², er nærhedsprincippet en bindende retsnorm, som ikke forhindrer EU i at udøve sine legitime beføjelser. Behovet for at finde den rette balance ved anvendelsen af dette princip er blevet fremhævet af flere medlemsstater²³ og af EU-institutionerne.
43. Nærhedsprincippet er en rettesnor for, hvordan Fællesskabets beføjelser skal udøves på fællesskabsplan. Nærhed er et dynamisk begreb, som bør anvendes i lyset af traktatens målsætninger. Det åbner for, at Fællesskabets handlemuligheder inden for rammerne af dets beføjelser kan udvides, når omstændighederne kræver det, og omvendt indskrænkes eller indstilles, når den ikke længere er berettiget²⁴. Der skal være klare fordele ved en indsats på fællesskabsplan frem for en indsats på nationalt plan. Når hensigten er, at indsatsen skal have virkning i hele Fællesskabet, er gennemførelsen af en indsats på fællesskabsplan utvivlsomt den bedste metode til at sikre en ensartet behandling i de nationale systemer og til at fremme et effektivt samarbejde mellem medlemsstaterne.

²¹ Det her omtalte problem findes også uden for aftalerettens område. Således påpegede Vismandsudvalget for Regulering af de Europæiske Værdipapirmarkeder under ledelse af Alexandre Lamfalussy i sin endelig rapport de problemer, som skyldes, at der i visse direktiver på det finansielle område anvendes tvetydige begreber, hvilket gør det muligt for medlemsstaterne at anvende direktivernes bestemmelser forskelligt i praksis. Endelig rapport, Bruxelles den 15.2.2001, bilag 5 (første rapport, 9.11.2000).

²² KOM(2000) 772 endelig af 30.11.2000, s. 3.

²³ KOM(2000) 772 endelig af 30.11.2000, s. 3.

²⁴ Se protokollen om anvendelse af nærhedsprincippet og proportionalitetsprincippet (EFT C 340 af 10.11.1997, s. 105).

44. Desuden bør lovgivningen være effektiv og ikke påføre nationale, regionale eller lokale myndigheder eller den private sektor, herunder civilsamfundets organisationer, for omfattende begrænsninger. Ifølge proportionalitetsprincippet, som er et af de generelle principper i fællesskabslovgivningen, må foranstaltninger vedtaget af Fællesskabets institutioner ikke overskride grænserne for, hvad der er passende og nødvendigt for at nå de mål, der forfølges på lovlig vis med den pågældende forskrift. Når der er mulighed for at vælge mellem flere passende foranstaltninger, skal man vælge den mindst bebyrdende, og ulemperne må ikke være ude af proportioner i forhold til de forfulgte mål²⁵. Kommissionen har selvfølgelig pligt til at foreslå en hvilken som helst foranstaltning, som måtte være nødvendig for at supplere medlemsstaternes indsats for at opfylde traktatens målsætninger. Kommissionen har opstillet to kriterier for at sikre, at de fastsatte målsætninger respekteres både politisk og juridisk, nemlig de nationale og regionale myndigheders og civilsamfundets evne til at handle for at nå de mål, der er fastsat i fællesskabsbestemmelserne, og disse måls kompatibilitet eller endog konformitet med praksis på nationalt plan eller i sektorer²⁶.
45. Udsendelse af meddelelser samt grøn- og hvidbøger som led i forberedelsen af et lovgivningsforslag er en af de metoder, der anvendes til at høre den private sektor, civilsamfundet og diverse institutioner på alle niveauer om det formålstjenlige i at lovgive på området, om hvilket niveau der i givet fald skal lovgives på, og om hvilket indhold en eventuel lovgivning skal have, for at målsætningerne kan opfyldes. Med henblik på at formulere lovgivningsforanstaltninger, som er gearet til brugernes reelle behov, vil Kommissionen derudover søge at indkredse relevante indsatsområder ved at inddrage både civilsamfundet og erhvervslivet. Formålet med denne meddelelse og eventuelt andre dokumenter er at fastslå, om der er behov for en indsats på fællesskabsplan og, i givet fald, på hvilke områder.
46. Der findes flere muligheder, man kan overveje, hvis ad hoc-metoden ikke til fulde løser problemet. Vi skal i denne meddelelse kort se på fire mulige scenarier:
- I. Ingen fællesskabsaktion
 - II. Fremme af udviklingen af fælles aftaleretlige principper, som bringer de nationale lovgivninger i tættere overensstemmelse med hinanden
 - III. Perfektionering af den eksisterende lovgivning
 - IV. Vedtagelse af ny almengyldig lovgivning på fællesskabsplan.
47. Der findes andre muligheder, og der er desuden mulighed for at kombinere mulighederne. Mulighederne kan omfatte aftaleretten eller andre områder af privatretten. Hver enkelt mulighed kan være rettet mod specifikke økonomiske sektorer eller gælde over en bred front. Om en foranstaltning skal være bindende eller ej afhænger af, hvilket område den skal gælde på, og hvilke interesser der står på spil. Principielt bør alle muligheder dog give de kontraherende parter den

²⁵ Dom af 13.11.1990, sag C-331/88, Fedesa, Sml. 1990 I, s. 4023, punkt 13; Dom 5.10.1994, sag C-133/93, C-300/93 og C-362/93, Crispoltoni, Sml. 1994 I, punkt 41; Dom af 5. maj 1998, The Queen mod Ministry of Agriculture, Fisheries and Food, Commissioners of Customs & Excise, ex parte National Farmers' Union, Sml. 1998 I, s. 2236, punkt 60.

²⁶ KOM(2000) 772 endelig af 30.11.2000, s. 8-9.

nødvendige frihed til selv at fastsætte de kontraktvilkår, der bedst passer til deres særlige behov.

48. En anden fremgangsmåde, som ikke drøftes her, eftersom den er mere vidtrækkende end et EU-initiativ, kunne være at forhandle og indgå en international traktat på aftalerettens område, noget lignende CISG, men som omhandler andet og mere end internationale køb. Bestemmelserne i CISG kunne imidlertid også integreres i mulighed II og IV, hvorved de ville opnå større accept i international handel og jura.

4.1. Mulighed I. Ingen fællesskabsaktion

49. I mange tilfælde skaber markedet problemer, som berører offentligheden, men det finder også sine egne løsninger. Man bør ikke undervurdere markedets evne til at tilpasse sig forskellige normer og værdier eller den offentlige opinion. Som følge af konkurrencesituationen løser mange af de markedsskabte problemer sig selv som følge af pression fra de involverede interessegrupper (forbrugere, ngo'er, erhvervsliv). Dette sammenfald mellem egeninteresse og offentlighedens interesse kan yderligere fremmes af myndighederne.
50. Forskellige incitamentter fra medlemsstaternes eller brancheforeningernes side, f.eks. med tilbud om bistand og rådgivning vedrørende grænseoverskridende transaktioner, kan være en effektiv metode til at styre markedet i en bestemt retning (f.eks. hurtigere udbredelse af ny teknologi eller fremme af ny handelspraksis). Derigennem kan der kompenseres for økonomiske og psykologiske risici for den grænseoverskridende handel, hvad enten disse risici er frygtede eller reelle. Forskellige tjenester fra de økonomiske aktører vil kunne bidrage effektivt til en løsning af de problemer, man har konstateret i forbindelse med grænseoverskridende transaktioner. F.eks. kunne brancheforeningerne tilbyde små og mellemstore virksomheder bistand og rådgivning²⁷.
51. Den økonomiske udvikling, især det forhold at markederne i stigende omfang smelter sammen til et egentligt indre marked, er også en tilskyndelse for de nationale beslutningstagere og lovgivere til at finde løsninger på kontraktlige problemer, som involverer parter fra forskellige medlemsstater. Dette kunne føre til en form for "blød harmonisering", som ikke kommer i stand som følge af en fællesskabsforskrift, men i kraft af den økonomiske udvikling. Dette kunne løse nogle af problemerne i samhandelen mellem medlemsstaterne, forudsat at de kontraherende parter på et reelt og retfærdigt grundlag har mulighed for frit at vælge, hvilken lovgivning der skal være gældende, at de har uindskrænket, korrekt og gratis adgang til oplysninger om eksisterende regler og praksis, og at der findes retfærdige og økonomisk rimelige alternative tvistbilæggelsesordninger.

²⁷

Nedenfor ses to eksempler på initiativer fra medlemsstater/brancheforeninger, som søger at løse problemer i kontraktforhold på tværs af grænserne gennem frivillige aftaler om at bruge særlige kontraktmodeller i grænseoverskridende relationer:- I 1999 aftalte en gruppe bestående af seks tyske industriforbund, den såkaldte komponentleverandørgruppe, et sæt minimumsbetingelser for kontrakter til brug i grænseoverskridende relationer. Denne model gælder imidlertid kun for kontrakter, som helt og holdent reguleres efter tysk lov (de kontraherende parter skal være enige om, at den grænseoverskridende kontrakt er underlagt tysk lovgivning), og indeholder bestemmelser om priser, forretningshemmelighed, forme, udstyr, industriel ejendomsret, sikkerhed, ansvar, produktskade osv.- Også Orgalime (en europæisk sammenslutning af mekaniske, elektriske, elektroniske og metalforarbejdende industrier) har opstillet en model til en international "konsortiumaftale" med henblik på at fremme grænseoverskridende samarbejde mellem virksomheder.

4.2. Mulighed II. Fremme af udviklingen af fælles aftaleretlige principper, som bringer de nationale lovgivninger i tættere overensstemmelse med hinanden

52. En måde at opnå større overensstemmelse mellem medlemsstaternes aftaleretlige bestemmelser på kunne være, at Kommissionen satte ind på at fremme forskning i komparativ ret og samarbejde mellem bl.a. akademikere og jurister (herunder dommere og eksperter). Et sådant samarbejde kunne have til formål at kortlægge fælles principper på relevante områder af den nationale aftaleret. Allerede foreliggende arbejder på dette område kunne inddrages og uddybes, herunder resultaterne af akademiske undersøgelser og konklusioner fra internationale akademiske fora. Som ramme om forskningsindsatsen og samarbejdet kunne man forestille sig et slags partnerskab, hvori institutionerne - og i særdeleshed Kommissionen - kunne indtage rollen som koordinator. For så vidt angår grænseoverskridende kontrakter, kunne der fastlægges en række fælles løsninger, principper eller ligefrem regler.
53. Resultaterne af disse drøftelser kunne variere fra fælles principper til formulering af retningslinjer eller specifikke adfærdskodekser for bestemte typer af kontrakter. Fælles principper kunne være praktiske for de kontraherende parter ved udformningen af nye kontrakter og for gennemførelsen af kontrakter. De kunne også være til nytte for nationale domstole og voldgiftsmænd, som skal afgøre retlige spørgsmål - navnlig i grænseoverskridende sager - som ikke helt er omfattet af bindende nationale bestemmelser, eller hvor der ikke findes retsregler overhovedet. Domstolene eller voldgiftsmændene ville da vide, at når de vælger at lægge de fælles principper til grund, så vælger de den løsning, som er fælles for alle nationale aftaleretlige systemer i EU. Samtidig kunne de fælles principper være en hjælp for nationale domstole, som skal anvende udenlandsk ret, fordi de i det mindste ville have et grundlæggende kendskab til de underliggende retsprincipper. Med hensyn til retningslinjerne kunne man forestille sig, at medlemsstaterne og Fællesskabet så vidt muligt fulgte dem ved udstedelsen af ny lovgivning eller ved tilpasning af gammel lovgivning inden for national aftaleret.
54. Anvendelsen af fælles principper kunne endog føre til udvikling af en retssædvane, forudsat at de anvendes længe og vedholdende af samfundets medlemmer ud fra en fælles overbevisning om, at dette er den korrekte fremgangsmåde. Dette kunne få indflydelse på eller ligefrem ændre eksisterende handelspraksis i medlemsstaterne, som hindrer det indre marked i at fungere tilfredsstillende.
55. Når engang disse principper og retningslinjer er opstillet og vedtaget af alle de berørte parter i medlemsstaterne, bør det sikres, at kendskabet til dem i videst muligt omfang udbredes til dem, som forventes at anvende dem. Dermed sikres en sammenhængende og ensartet anvendelse af de fælles principper og retningslinjer, som dog kun kan anvendes på frivillig basis. Hvis et tilstrækkeligt stort antal jurister, fællesskabslovgivere og lovgivere på nationalt plan rent faktisk anvendte de fælles principper og retningslinjer og vedblev at anvende dem, ville det føre til større overensstemmelse mellem de aftaleretlige bestemmelser i EU. Hvis denne mulighed skal have nogen mening er det imidlertid klart, at de fælles principper skal fastlægges på en sådan måde, at alle rimelige krav opfyldes.
56. En anden løsning kunne handle om standardkontrakter. I alle medlemsstaterne findes der et stort antal standardkontrakter, som har til formål at lette de økonomiske transaktioner. Standardkontrakter sparer parterne for at skulle forhandle

kontraktbetingelser for hver enkelt transaktion. De giver også parterne en vis sikkerhed og opnår nærmest status, som havde de egentlig lovkraft. Dette er årsagen til, at det ofte er vanskeligt at indgå aftale med en part fra en anden medlemsstat, hvis kontrakten ikke er i overensstemmelse med de standardkontraktvilkår, som denne part er vant til. Parter fra forskellige medlemsstater er ofte vant til forskellige vilkår, som er standard i deres respektive lande. Dette problem kunne løses, i overensstemmelse med fællesskabslovgivningen, hvis man indførte standardkontrakter beregnet på hele Fællesskabet. Kommissionen kunne tilskynde de berørte parter til at udarbejde sådanne standardkontrakter.

4.3. Mulighed III. Perfektionering af den eksisterende lovgivning

57. Det Europæiske Råd i Lissabon opfordrede Kommissionen, Rådet og medlemsstaterne til "senest i 2001 at udarbejde en strategi for en yderligere koordineret indsats til forenkling af de lovgivningsmæssige rammer". Kommissionen har imødekommet denne opfordring med et indledende svar i form af en statusrapport til Det Europæiske Råd i Stockholm²⁸, hvori den gør status over situationen og redegør for Kommissionens første idéer med henblik på at udføre den opgave, den er blevet pålagt i Lissabon.
58. Perfektionering af den eksisterende lovgivning indebærer for det første en ajourføring af de allerede vedtagne bestemmelser. Kommissionen agter at gå videre med den indsats, den allerede har iværksat, for at konsolidere, kodificere og omarbejde²⁹ retsakter med fokus på åbenhed og klarhed. Kvaliteten af konciperingen skal også underkastes et nærmere eftersyn. Præsentationen og terminologien kunne gøres mere konsekvent. Bortset fra disse ændringer med hensyn til præsentationen af retsakter bør der desuden systematisk fokuseres på at forenkle og tydeliggøre eksisterende lovgivning³⁰. Endelig har Kommissionen til hensigt at evaluere virkningen af fællesskabslovgivningen og om nødvendigt ændre eksisterende retsakter³¹.
59. Hvor det er hensigtsmæssigt, bør bestemmelserne i direktiverne forenkles. Det Europæiske Fællesskab har nu i adskillige år bestræbt sig på at forenkle fællesskabslovgivningen. Slim-initiativet³² er et af de mest ambitiøse eksempler på det igangværende forenklingsarbejde. Forenklingsindsatsen³³ kan bruges til at

²⁸ Statusrapport fra Kommissionen til Det Europæiske Råd i Stockholm "Bedre og enklere lovgivningsmæssige rammer" - KOM(2001) 130 af 7.3.2001.

²⁹ Jf. statusrapport - KOM (2001) 130 af 7.3.2001, s. 10.

³⁰ Jf. statusrapport - KOM (2001) 130 af 7.3.2001, s. 10.

³¹ Jf. statusrapport - KOM (2001) 130 af 7.3.2001, s. 9.

³² Pilotprojektet Slim (Simpler Legislation for the Internal Market/enklere lovgivning for det indre marked) - Projektet blev iværksat i 1996 med henblik på at perfektionere lovgivningen vedrørende det indre marked, for at modvirke overflødig lovgivning og for at begrænse de omkostninger, der er forbundet med gennemførelsen af lovgivningen. Slim sætter fokus på specifikke emner og tager ikke sigte på at fremme deregulering. Arbejdet er meget målrettet, således at det kan udføres inden for en begrænset tidsperiode, og orienteret mod at fremsætte præcise henstillinger.

EU-institutionerne er enige om, at forenklingsindsatsen ikke må gøre indgreb i EF-regelværket. Kort sagt skal det undgås, at forenklingsarbejdet bliver brugt som påskud for at sætte spørgsmålstejn ved den harmonisering, som allerede er opnået på områder som sundhedsbeskyttelse, beskyttelse af arbejdstagere og forbrugere, miljøpolitik og frihandel. Forenkling - det er det der er tanken - skal bidrage til endeligt at virkeliggøre det indre marked, ikke til at bryde det ned.

^{33*} Best (Business Environment Simplification Task Force/Taskforce for Forenkling af Erhvervs klimaet) - I 1997 oprettede Kommissionen taskforcen Best. I 1998 forelagde taskforcen en rapport indeholdende

forbedre kvaliteten, nedbringe antallet af forskrifter og samtidig afhjælpe eventuelle uoverensstemmelser eller deciderede selvmodsigelser mellem retsforskrifter.

60. Endnu en forbedring ville være om nødvendigt at tilpasse indholdet af eksisterende retsforskrifter³⁴, inden man begynder at vedtage nye. F.eks. kunne anvendelsesområdet for diverse direktiver, hvis det anses for nødvendigt og i øvrigt er hensigtsmæssigt, udvides til at omfatte sådanne kontrakter eller transaktioner, som på mange måder ligner dem, der allerede er omfattet af direktivet, men som af den ene eller den anden årsag ikke blev medtaget under direktivets anvendelsesområde, da direktivet blev vedtaget. Dermed ville man opnå større sammenhæng inden for en begrænset sektor med bestemte aktiviteter eller transaktioner³⁵. På samme måde er der grund til at undersøge, hvorfor man i forskellige direktiver har valgt forskellige løsninger på problemer, som ligner hinanden.

4.4. Mulighed IV. Vedtagelse af ny almengyldig lovgivning på fællesskabsplan

61. En anden løsning kunne være en generel forskrift med bestemmelser om både generelle aftaleretlige spørgsmål og specifikke kontrakter. Hvis man vælger denne løsning, er det nødvendigt at drøfte, hvilket retligt instrument man vil lægge sig fast på, og i hvilken grad forskriften skal være bindende.
62. Valget af instrument afhænger af flere forskellige faktorer, bl.a. er det et spørgsmål om, hvor vidtrækkende den påtænkte harmonisering skal være.
63. Et direktiv ville på den ene side give medlemsstaterne en vis fleksibilitet, i og med at de ville få mulighed for at tilpasse deres respektive gennemførelsesbestemmelser til de ærlige nationale økonomiske og retlige forhold. På den anden side åbnes der

19 anbefalinger. Emnet for disse rapporter var erhvervsklimaet i medlemsstaterne på forskellige områder.

* Handlingsplanen for det indre marked - Handlingsplanen blev iværksat i 1997 og havde fire strategiske mål: at gøre reglerne for det indre marked mere effektive, at bekæmpe vigtige tilfælde af fordrejning af markedsvilkårene, at fjerne sektorale hindringer for markedsintegration og endelig at stille det indre marked til rådighed for alle EU's borgere.

* Sidste nyt om forenkling i rapporterne om "bedre lovgivning" - Hvert år siden 1995 har Kommissionen udsendt en rapport om "bedre lovgivning", hvori den også redegør for, hvordan den har bidraget til at forenkle fællesskabslovgivningen.

* Den interinstitutionelle aftale om bedre kvalitet, for så vidt angår retsakternes affattelse - Aftalen blev offentliggjort i marts 1999 foranlediget af bestemmelserne i Amsterdam-traktaten og er bindende for Kommissionen, Rådet og Europa-Parlamentet.

³⁴ I ovennævnte "Study of the systems of private law in the EU with regard to discrimination and the creation of a European Civil Code", som er blevet udarbejdet på foranledning af Europa-Parlamentet, hedder det om de eksisterende bestemmelser i diverse aftaler og direktiver, at der er behov for systematisk at gennemgå dem med en tættekam, om nødvendigt bør de inkorporeres i national lovgivning, indholdsmæssigt er der behov for en supplerig, og formen bør renoveres. Desuden skal de koordineres og tilpasses hinanden samt renses for overflødig regulering, uoverensstemmelser og sproglige særegenheder, således at de i sidste ende kan passes ind i en systematisk sammenhængende struktur eller, sagt på en anden måde, i det kodificerede systems "universalmodel".

³⁵ Et begrænset anvendelsesområde er typisk for mange direktiver (f.eks. direktiv 85/577 om dørsalg: finder ikke anvendelse på forsikringsaftaler, aftaler om opførelse, salg eller udlejning af fast ejendom, ... ; direktiv 97/7 om aftaler om fjernsalg: finder ikke anvendelse på aftaler om opførelse og salg af fast ejendom, ... ; direktiv 94/47 om timestaringkontrakter: finder alene anvendelse på kontrakter, som er indgået for mindst tre år, direktiv 2000/35/EF om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner: finder ikke anvendelse på transaktioner med forbrugere.

mulighed for forskelle i gennemførelsen, hvilket kan lægge hindringer i vejen for det indre markeds funktion.

64. En forordning giver måske nok medlemsstaterne mindre fleksibilitet til at inkorporere forskriften i deres nationale retssystemer, men på den anden side set opnår de økonomiske aktører på det indre marked større åbenhed og mere ensartede vilkår.
65. En henstilling vil kun komme på tale, hvis man går ind for en helt valgfri model.
66. Med hensyn til i hvor høj grad de kommende foranstaltninger skal være bindende, har vi indkredset tre løsninger, som eventuelt kan kombineres:
 - a) En helt valgfri model, som parterne selv aftaler at benytte. F.eks. en henstilling³⁶ eller en forordning³⁷, som finder anvendelse, når parterne enes om, at den skal finde anvendelse på deres kontrakt.
 - b) Et sæt regler, som finder anvendelse, medmindre det modsatte udtrykkeligt fremgår af kontrakten. Der findes fortilfælde for denne type lovgivning, jf. direktivet om forsinket betaling³⁸ eller CISG³⁹. Med denne løsning har parterne en række bestemmelser at falde tilbage på, samtidig med at de frit kan aftale andre vilkår i kontrakten, f.eks. at parallel national lovgivning eller kontraktspecifikke vilkår skal finde anvendelse. Denne fremgangsmåde sikrer parterne total frihed til at aftale indholdet af kontrakten. Samtidig udgør den et sikkerhedsnet, som kun skal anvendes i tilfælde, hvor der ikke er aftalt specifikke betingelser i kontrakten.
 - c) Et sæt regler, som ikke kan fraviges ved aftale.
67. Med den tredje fremgangsmåde indføres en forskrift, som erstatter eksisterende national lovgivning, medens den første kan eksistere sideløbende med nationale bestemmelser. Den anden fremgangsmåde kan eksistere sideløbende med national lovgivning eller erstatte den.
68. For hvert regelsæt kan der sondres mellem bindende og ikke-bindende regler.
69. Man kunne forestille sig en kombination af ovennævnte løsning to og tre, f.eks. på et lovgivningsområde som forbrugerbeskyttelse, hvor der ved siden af det generelle sæt regler, som finder anvendelse, når andet ikke er aftalt, findes et bindende regelsæt, som parterne under ingen omstændigheder kan fravige.

³⁶ Jf. f.eks. artikel 1:101 (2) i Principles of European Contract Law (se fodnote 1, s. 2).

³⁷ Et eksempel kunne være Rådets forordning om statuten for det europæiske selskab (SE), som Rådet vedtog politiske retningslinjer for den 20.12.2000 (rådsdokument 14.886-00 af 1.2.2001).

³⁸ Artikel 3, stk. 1, litra b) i direktiv 2000/35/EF angiver præcise regler for, hvornår der skal betales morarenter, hvis der ikke er aftalt en sidste rettidig betalingsdag eller betalingsfrist i kontrakten (fra 30 dage efter skyldnerens modtagelse af en faktura eller fra 30 dage efter den dato, hvor varerne eller tjenesteydelserne er modtaget). Artikel 3, stk. 1, litra d) bestemmer, at der skal betales renter efter den "lovbestemte sats", medmindre andet er fastsat i aftalen.

³⁹ Jf. artikel 6 i CISG.

4.5. Eventuelle andre muligheder

70. Som nævnt ovenfor er listen over muligheder ikke udtømmende, men kun vejledende. Kommissionen modtager derfor med glæde ethvert andet forslag til, hvordan de omtalte problemer kan løses effektivt og varigt.

5. KONKLUSIONER

71. Formålet med denne meddelelse er at rejse en åben debat, som på en gang spænder vidt og går i dybden, med deltagelse af EU-institutionerne og den brede offentlighed, herunder erhvervslivet, forbrugerorganisationer, akademiske kredse og jurister. Når Kommissionen har haft lejlighed til at studere de modtagne reaktioner, vil den inden for rammerne af sin initiativret tage stilling til, hvilke foranstaltninger der skal træffes.

72. **Kommissionen vil især gerne høre synspunkter om problemer forårsaget af forekomsten af sideløbende forskellige nationale aftaleretlige bestemmelser, som forhindrer det indre marked i at fungere tilfredsstillende. Oplysningerne skal helst være så konkrete som muligt. Det ideelle ville være konkrete eksempler på, at forskelle i medlemsstaternes aftaleretlige bestemmelser har fordyret eller vanskeliggjort handelen mellem producenter, tjenesteudbydere, forretningsdrivende eller forbrugere i forskellige medlemsstater. Der kan være tale om tilfælde, hvor sælgere, virksomheder eller forbrugere er blevet påført store ekstraomkostninger som følge af afvigende lovkrav i medlemsstaterne.**

73. **Desuden vil Kommissionen meget gerne have reaktioner på, hvilke af de foreslåede løsninger i afsnit D (eller eventuelt andre løsninger) der forekommer at være mest hensigtsmæssig med henblik på at løse de problemer, som er beskrevet i denne meddelelse.**

Alle parter, som ønsker at deltage i debatten, bedes sende deres bidrag - senest den 15. oktober 2001. Bidragene sendes så vidt muligt i elektronisk form til European-Contract-Law@cec.eu.int, eller eventuelt skriftligt til Europa-Kommissionen, Rue de la Loi 200, B-1040 Bruxelles. Alle bidrag skal være mærket "Communication on European Contract Law". For at så mange som muligt skal få lejlighed til at deltage i debatten har Kommissionen lagt meddelelsen på netstedet Europa på følgende adresse: http://europa.eu.int/comm/off/green/index_da.htm. På afsenderens anmodning vil modtagne bidrag blive lagt på samme netsted.

BILAG I

VIGTIGE FÆLLESSKABSBESTEMMELSER INDEN FOR PRIVATRET

Generelle bemærkninger

Formålet med denne ikke-udtømmende gennemgang er at beskrive vigtige fællesskabsbestemmelser af relevans for privatret og i særdeleshed for aftaleret. Målene med nogle af direktiverne er klart rettet mod harmonisering af nationale bestemmelser for aftaleret. Andre direktiver har en mere indirekte indvirkning på disse bestemmelser.

1. FORBRUGERAFTALERET

Generelle bemærkninger

Dette afsnit viser, at en af utilstrækkelighederne i forbindelse med EF's direktiver om aftaleret, er den manglende reference til kontraktudformning og til de sanktioner, der træder i kraft, i tilfælde af, at direktivernes krav vedrørende oplysninger før kontraktindgåelse ikke overholdes.

1.1. Forbruger køb og garantier i forbindelse hermed

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 1999/44/EF af 25. maj 1999 om visse aspekter af forbruger køb og garantier i forbindelse hermed

Mål

At sikre forbrugerbeskyttelsen og styrke forbrugernes tillid til indkøb på tværs af grænserne gennem fastlæggelse af et fælles grundlag af minimumsrettigheder, som gælder, uanset hvor varerne er købt.

Indhold

I direktiv 1999/44/EF harmoniseres følgende begreber: forbrugsvarers manglende overensstemmelse med købsaftalen, forbrugers rettigheder ved køb af et defekt produkt, og betingelserne for, at forbrugere kan udøve disse rettigheder. Ved forbrugsvare forstås, med visse undtagelser, enhver løsøregenstand (artikel 1, stk. 2, litra b)). Disse skal være i overensstemmelse med købsaftalen (artikel 2, stk. 1). Artikel 2, stk. 2, beskriver, hvornår forbrugsvarer formodes at være i overensstemmelse med købsaftalen.

Sælgeren skal over for forbrugeren være ansvarlig for eventuel manglende overensstemmelse med købsaftalen, der foreligger ved forbrugsvarens levering, og som viser sig senest to år efter (artikel 5, stk. 1), medmindre forbrugeren på det tidspunkt, hvor aftalen blev indgået, havde kendskab til eller ikke med rimelighed kunne være ubekendt med den manglende overensstemmelse (artikel 2, stk. 3). Medmindre andet bevises, skal manglende overensstemmelse, der viser sig senest seks måneder efter varens levering, formodes at have eksisteret på leveringstidspunktet, medmindre denne formodning er uforenelig med varens eller den manglende overensstemmelses art (artikel 5, stk. 3).

Efter at have underrettet sælgeren om en manglende overensstemmelse har forbrugeren ret til at få forbrugsvaren bragt i overensstemmelse med købsaftalen ved gratis afhjælpning eller omlevering inden for en rimelig tid og uden væsentlig ulempe for forbrugeren (artikel 3, stk. 2). Såfremt afhjælpning eller omlevering ikke er mulig eller medfører uforholdsmæssigt store

udgifter eller, hvis sælgeren ikke har afhjulpet den manglende overensstemmelse inden for en rimelig tid eller uden væsentlig ulempe for forbrugeren, kan forbrugeren kræve et passende afslag i prisen (artikel 3, stk. 5). Forbrugeren har ikke ret til at hæve købet, hvis den manglende overensstemmelse er uvæsentlig (artikel 3, stk. 6).

Hvis den endelige sælger er ansvarlig over for forbrugeren for en manglende overensstemmelse, skal den endelige sælger have ret til at rejse krav over for den ansvarlige person under national lovgivning. Den manglende overensstemmelse skal imidlertid skyldes en handling eller en undladelse begået af producenten, en tidligere sælger i samme aftalekæde eller en anden mellemmand (artikel 4).

Enhver garanti⁴⁰ er bindende på de vilkår, der er fastsat i garantien, den skriftlige kontrakt eller i reklamer for varen (artikel 6, stk. 1). Desuden skal garantien have form som et skriftligt dokument, skal være frit tilgængeligt til gennemlæsning før købet og skal indeholde oplysninger navnlig om garantiens varighed, geografiske omfang og garantigiverens navn og adresse (artikel 6, stk. 2 og 3). Såfremt en sådan garanti tilbydes, og den ikke stemmer overens med bestemmelserne i direktivet, kan forbrugeren stadig kræve den opfyldt (artikel 6, stk. 5). Aftaler og aftalevilkår, der ophæver eller begrænser de i direktivet fastlagte rettigheder, binder ikke forbrugeren (artikel 7, stk. 1).

1.2. Urimelige kontraktvilkår i forbruger aftaler

Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbruger aftaler

Mål

At fjerne urimelige kontraktvilkår i aftaler, som indgås mellem erhvervsdrivende og forbrugere.

Indhold

Direktiv 93/13/EØF finder anvendelse på ikke-obligatoriske, ikke-forhandlede kontraktvilkår, som er integreret i aftaler, der indgås mellem erhvervsdrivende og forbrugere (artikel 1). Ikke-forhandlede vilkår er urimelige, hvis de bevirker en betydelig skævhed i parternes rettigheder og forpligtelser, som er til skade for forbrugeren (en fortegnelse over urimelige vilkår er vedlagt som bilag til direktivet) (artikel 3). Påstande om et urimeligt kontraktvilkår vurderes under hensyn til, hvilken type varer eller tjenesteydelser, aftalen omfatter, og ved at tage hensyn til alle omstændighederne i forbindelse med dens indgåelse samt til alle andre vilkår i aftalen eller i en anden aftale, som hænger sammen med denne (artikel 4). Hvis der opstår tvivl om et kontraktvilkårs betydning, gælder den fortolkning, som er mest gunstig for forbrugeren (artikel 5). I tilfælde, hvor kontraktvilkårene vurderes at være urimelige, kan forbrugeren ikke bindes af sådanne vilkår (artikel 6).

1.3. Pakkerejser, pakkeferier og pakketure

Rådets direktiv 90/314/EØF af 13. juni 1990 om pakkerejser, herunder pakkeferier og pakketure

⁴⁰ Enhver forpligtelse, som ligger ud over bestemmelserne for salg af forbrugsvarer, og som sælgeren eller producenten har indgået.

Mål

Dette direktiv har til formål at tilnærme medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om pakkerejser, herunder pakkeferier og pakketure, der sælges eller udbydes til salg på Fællesskabets område.

Indhold

Direktiv 90/314/EØF finder anvendelse på en på forhånd fastlagt kombination af transport, indkvartering og andre turistmæssige ydelser, som udgør en væsentlig del af pakkerejsen, men som ikke er direkte knyttet til transport eller indkvartering. For at direktivet kan finde anvendelse, skal to eller flere af disse elementer sælges eller udbydes til salg til en samlet pris, og ydelsen skal have en varighed på over 24 timer eller omfatte en overnatning.

Hvis der stilles en brochure til rådighed for forbrugeren, skal den let læseligt, klart og præcist angive prisen, rejsemålet, rejseruten, betingelser vedrørende pas og visa, sundhedsmæssige formaliteter, tidsplan for betalingen og fristen for at underrette forbrugeren i tilfælde af aflysning (artikel 3). Oplysningerne fra brochuren indgår som en del af kontrakten (artikel 3). Derudover skal rejsearrangøren, inden kontrakten indgås, skriftligt give forbrugeren visse oplysninger om betingelser vedrørende pas og visa (herunder fristerne for at opnå disse) og sundhedsmæssige formaliteter (artikel 4).

Rejsearrangøren skal skriftligt give oplysninger om tidspunkt og sted for mellemlandinger, nærmere oplysninger om stedet, hvor den rejsende skal indkvarteres, navn, adresse og telefonnummer på arrangørens lokale repræsentant eller, hvis en sådan ikke findes, et telefonnummer, der kan anvendes i nødstilfælde. Desuden skal der gives yderligere oplysninger, hvis rejsen omfatter mindreårige, ligesom der skal gives oplysninger om fakultative aftaler om afbestillingsforsikring og rejseforsikring (artikel 4, stk. 1). Forbrugeren kan overdrage den bestilte rejse til en anden person (artikel 4, stk. 3).

De i kontrakten fastsatte priser kan ikke ændres, medmindre kontrakten udtrykkeligt åbner mulighed herfor, og prisændringerne må kun afspejle ændringer i valutakurser, transportomkostninger, skatter, afgifter eller gebyrer (artikel 4, stk. 4). Såfremt kontrakten ændres væsentligt, har forbrugeren ret til at hæve kontrakten uden at pådrage sig ansvar og til at få tilbagebetalt samtlige beløb, han har betalt (artikel 4, stk. 6). Rejsearrangøren er ansvarlig for manglende eller mangelfuld opfyldelse af kontrakten og forbrugeren har i givet fald ret til erstatning for manglende opfyldelse af kontrakten (artikel 4, stk. 7).

Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at rejsearrangøren og/eller formidleren, som er part i kontrakten, over for forbrugeren er ansvarlig for, at de kontraktmæssige forpligtelser opfyldes. Rejsearrangøren og/eller formidleren er ansvarlige for de skader, der påføres forbrugeren som følge af manglende eller mangelfuld opfyldelse af kontrakten, medmindre denne manglende eller mangelfulde opfyldelse hverken kan tilskrives en fejl fra deres eller en anden tjenesteyders side. Erstatningen kan begrænses i overensstemmelse med de internationale konventioner. Med hensyn til andre end legemlige skader kan erstatningen begrænses i henhold til kontrakten. Denne begrænsning må ikke være urimelig (artikel 5).

Forbrugeren skal så hurtigt som muligt skriftligt eller på en anden dertil egnet måde gøre den pågældende tjenesteyder samt rejsearrangøren og/eller formidleren opmærksom på enhver mangel ved opfyldelsen af kontrakten, som han konstaterer på stedet. Denne forpligtelse skal klart og præcist fremgå af kontrakten (artikel 5). Hvis der fremsættes klager, skal

rejsearrangøren og/eller formidleren eller dennes eventuelle repræsentant på stedet bestræbe sig mest muligt på hurtigt at finde passende løsninger (artikel 6).

1.4. Aftaler indgået uden for fast forretningssted

Rådets direktiv 85/577/EØF af 20. december 1985 om forbrugerbeskyttelse i forbindelse med aftaler indgået uden for fast forretningssted

Mål

At beskytte forbrugerne mod uhæderlig forretningspraksis i forbindelse med aftaler indgået uden for fast forretningssted.

Indhold

Direktiv 85/577/EØF gælder for aftaler, der indebærer betaling af mere end 60 EUR (artikel 3), indgået mellem en erhvervsdrivende og en forbruger under en udflugt arrangeret af den erhvervsdrivende uden for dennes faste forretningssted. Det finder også anvendelse på aftaler indgået under en erhvervsdrivendes besøg hos forbrugeren eller på forbrugeren arbejdsplads. Direktivet gælder under forudsætning af, at besøget ikke sker efter udtrykkelig anmodning fra forbrugeren. Hvis forbrugeren anmodede om besøget gælder direktivet dog også, såfremt han ikke med rimelighed kunne have kendt omfanget af den erhvervsdrivendes kommercielle aktiviteter. Endelig finder direktivet også anvendelse på kontrakter, hvori forbrugeren foretager et kontraktligt eller ikke-kontraktligt tilbud om at modtage besøg fra eller deltage i en udflugt, som afholdes af den erhvervsdrivende (artikel 1). Den erhvervsdrivende har pligt til skriftligt at oplyse forbrugeren om dennes ret til at opsigte aftalen (artikel 4). Efter at være blevet underrettet har forbrugeren syv dage til at udøve sin ophævelsesret (artikel 5).

1.5. Forbrugerkredit

Rådets direktiv 87/102/EØF af 22. december 1986 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om forbrugerkredit, ændret ved direktiverne 90/88/EØF og 98/7/EF

Mål

At harmonisere bestemmelserne vedrørende forbrugerkredit og sikre et højt niveau af forbrugerbeskyttelse.

Indhold

Direktiv 87/102/EØF gælder for kreditaftaler, i henhold til hvilke en kreditgiver yder eller giver tilsagn om at yde en forbrugerkredit i form af udskudt betaling, lån eller anden tilsvarende form for finansiel tjenesteydelse (artikel 1). Kreditaftaler skal udfærdiges skriftligt og indeholde aftalens vigtigste betingelser, herunder angivelse af de årlige kreditomkostninger i procent og af betingelser, der tillader ændringer i de årlige omkostninger i procent (artikel 4).

Når kreditten trækkes på en løbende konto, der ikke er en kreditkortkonto, skal forbrugeren blot skriftligt underrettes om visse forhold ved eller inden indgåelsen af aftalen. Nærmere betegnet skal forbrugeren underrettes om kredittens eventuelle maksimumbeløb, den årlige rente, de gældende omkostninger og ændringer i disse samt betingelserne for at ophæve aftalen (artikel 6). I forbindelse med en kreditaftale med henblik på anskaffelse af løsøre, hvor

kreditor har ret til at tage varen tilbage, skal medlemsstaterne fastsætte, på hvilke betingelser løsøre kan tages tilbage og sikre, at tilbagetagelsen opgøres således, at denne ikke medfører nogen uberettiget berigelse (artikel 7).

Såfremt forbrugeren har opfyldt sine forpligtelser i henhold til en kreditaftale forud for forfaldstidspunktet, har han ret til en rimelig reduktion af de samlede kreditomkostninger (artikel 8). Forbrugeren berøres ikke ved en eventuel overdragelse af kreditgiverens fordringer til tredjemand (artikel 9). Medlemsstaterne skal sikre, at forbrugeren beskyttes yderligere. Det indebærer beskyttelse, hvis forbrugeren anvender vekslers, egenveksler og checks som betalingsmiddel eller sikkerhedsstillelse (artikel 10). Desuden har forbrugeren på særlige betingelser ret til at tage retsmidler i anvendelse mod kreditgiver, når han, ved køb af løsøre eller tjenesteydelser, indgår en kreditaftale med en anden person end den, som leverer disse, og når disse ikke leveres eller ikke er i overensstemmelse med aftalen. Forbrugeren kan kun udøve denne ret, hvis han har taget retsmidler i anvendelse mod leverandøren, men ikke har fået fyldstgjort sit krav (artikel 11).

1.6. Aftaler vedrørende fjernsalg

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF af 20. maj 1997 om forbrugerbeskyttelse i forbindelse med aftaler vedrørende fjernsalg

Mål

Formålet med dette direktiv er at tilnærme medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om aftaler vedrørende fjernsalg indgået mellem en forbruger og en leverandør gennem fastlæggelse af et fælles grundlag af minimumsrettigheder.

Indhold

Direktiv 97/7/EF gælder for aftaler ("aftaler vedrørende fjernsalg") om løsøre eller tjenesteydelser indgået mellem en leverandør og en forbruger som led i et salgssystem eller et system til levering af tjenesteydelser organiseret af leverandøren. For at direktiv 97/7/EF kan finde anvendelse, skal leverandøren for den pågældende aftales vedkommende udelukkende anvende en eller flere former for fjernkommunikationsteknik frem til og inklusive selve indgåelsen af aftalen (artikel 2, stk. 1).

Forud for indgåelsen af en aftale vedrørende fjernsalg skal forbrugeren forsynes med klare og forståelige oplysninger, der overholder principperne om redelig forretningspraksis. Nærmere betegnet skal disse oplysninger angive leverandørens identitet og, om muligt, dennes adresse; varens eller tjenesteydelsens vigtigste egenskaber og pris; leveringsomkostninger; betalings- eller leveringsbetingelser eller betingelserne for opfyldelse af aftalen; at der er fortrydelsesret; det tidsrum i hvilket udbuddet eller prisen er gyldig og i givet fald aftalens korteste gyldighedsperiode samt omkostningerne ved anvendelse af fjernkommunikationsteknikken. Såfremt der foretages forretninger telefonisk, skal leverandørens navn og opringningens kommercielle sigte udtrykkeligt opgives ved samtalens begyndelse (artikel 4).

Forbrugeren skal modtage bekræftelse skriftligt eller på et andet varigt medium (elektronisk post) i god tid under aftalens opfyldelse. Desuden skal følgende oplysninger gives skriftligt: betingelser for udøvelse af fortrydelsesretten; hvor forbrugeren skal henvende sig, hvis de vil indgive klage; oplysninger i forbindelse med eftersalgsservice; forhold, hvorunder aftalen kan hæves (artikel 5).

Forbrugeren har fortrydelsesret i forbindelse med de fleste aftaler om fjernsalg. Såfremt leverandøren har overholdt oplysningspligten, har forbrugeren mindst syv hverdage til at fortryde aftalen, uden at der kræves bod. Hvis leverandøren ikke har overholdt sin oplysningspligt, forlænges denne periode til tre måneder (artikel 6, stk. 1). Leverandøren har pligt til at tilbagebetale de beløb, som forbrugeren har indbetalt, senest 30 dage efter, at forbrugeren har udøvet sin fortrydelsesret (artikel 6, stk. 2).

I princippet har leverandøren 30 dage til at opfylde aftalen (artikel 7, stk. 1). Misligholder leverandøren aftalen, skal forbrugeren underrettes herom, og han skal kunne få eventuelt indbetalte beløb tilbagebetalt (artikel 7, stk. 2). I visse tilfælde er det muligt at levere erstatningsvarer eller -tjenesteydelser. Medlemsstaterne sørger for at fastsætte passende regler om, at en forbruger kan anmode om annullering af en betaling, hvis et betalingskort er blevet anvendt svigagtigt i forbindelse med en aftale om fjernsalg, som omfattes af dette direktiv 97/7/EF. I tilfælde af svigagtig anvendelse af et betalingskort skal forbrugeren krediteres for de foretagne indbetalinger eller have dem refunderet (artikel 8).

Når der leveres varer uden forudgående bestilling, er forbrugeren manglende svar ikke ensbetydende med samtykke (artikel 9). Leverandørens anvendelse af et automatisk opkaldssystem eller telefax til individuel kommunikation med forbrugeren kan kun finde sted med forbrugeren forudgående samtykke. Andre fjernkommunikationsteknikker, som tillader individuel kommunikation, kan kun anvendes, hvis forbrugeren ikke klart modsætter sig dette (artikel 10).

Offentlige organer, forbrugerorganisationer og faglige organisationer kan indbringe sag for domstolen eller for de kompetente administrative myndigheder i tilfælde af tvister. (Artikel 11).

1.7. Timeshare af fast ejendom

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 94/47/EF af 26. oktober 1994 om beskyttelse af køber i forbindelse med visse aspekter ved kontrakter om brugsret til fast ejendom på timeshare-basis

Mål

At gennemføre en indbyrdes tilnærmelse af love og administrative bestemmelser i medlemsstaterne vedrørende beskyttelse af personer, som køber brugsret til fast ejendom på timeshare-basis.

Indhold

Direktiv 94/47/EF omfatter de aspekter af kontraktforholdet, der vedrører oplysninger om indholdet af kontrakten i forbindelse med retten til at anvende fast ejendom på timesharebasis og procedurerne for ophævelse og tilbagetrædelsesaspekter (artikel 1). På opfordring skal sælgeren udlevere et dokument med en generel beskrivelse af ejendommen. Det kræves desuden, at dokument som minimum skal indeholde de oplysninger, som er angivet i bilaget til direktivet, (parternes identitet og hjemsted, nummeret på byggetilladelsen osv.) samt nærmere angivelser af, hvordan der om nødvendigt kan indhentes yderligere oplysninger. Disse oplysninger indgår som en del af kontrakten (artikel 3).

Køberen har tilbagetrædelsesret. Denne kan udøves inden for en frist på ti kalenderdage efter kontraktens underskrivelse uden at angive nogen grund, hvilket svarer til en annullering af aftalen (artikel 5, stk. 1). Køberen er kun forpligtet til at godtgøre de udgifter, der er påløbet i

forbindelse med indgåelse af og tilbagetrædelse fra kontrakten (artikel 5, stk. 3). Køberens ophævelsesret kan udøves inden for en frist på tre måneder fra underskrivelse af kontrakten, såfremt de i henhold til direktivet krævede oplysninger ikke er indeholdt i kontrakten. I sådanne tilfælde er køberen ikke forpligtet til at betale nogen godtgørelse (artikel 5, stk. 1). En eventuel klausul, der tilføjes i kontrakten, som strider imod køberens rettigheder og/eller sælgerens ansvar i henhold til direktivet, binder ikke køber (artikel 8).

1.8. Fjernsalg af finansielle tjenesteydelser

Forslag til direktiv om fjernsalg af finansielle tjenesteydelser og om ændring af Rådets direktiver 90/619/EØF, 97/7/EF og 98/27/EF⁴¹

Mål

At indføre harmoniserede og hensigtsmæssige retlige rammer for aftaler vedrørende fjernsalg af finansielle tjenesteydelser, idet der samtidigt sikres et passende niveau af forbrugerbeskyttelse.

Indhold

Dette direktivforslag sigter mod at indføre fælles regler for fastsættelse af de betingelser, hvorunder aftaler om fjernsalg af finansielle tjenesteydelser indgås. Forslaget omfatter aftaler om detailsalget af finansielle tjenesteydelser indgået ved fjernsalg ved ethvert middel, som ikke kræver samtidig tilstedeværelse af aftaleparterne.

Ifølge forslaget er der pligt til at give oplysninger til forbrugeren forud for indgåelse af aftalen. Leverandøren har pligt til på skrift eller på andet varigt medium at sende forbrugeren et udkast til aftale, under forudsætning af, at forbrugeren giver sit samtykke til hertil. Udkastet skal indeholde alle aftalens betingelser samt et resumé af disse.

Forslaget henviser til, at forbrugeren har ret til betænkningstid, før der indgås kontrakt, at han med visse undtagelser har fortrydelsesret samt pligt til at betale for leverede tjenesteydelser under forudsætning af, at disse leveres før forbrugeren udøver sin fortrydelsesret.

Elektronisk foretagne betalinger kan annulleres, hvis de er anvendt svigagtigt, og der er begrænsninger på visse fjernkommunikationsmidler.

2. BETALINGSSYSTEMER

2.1. Forsinkede betalinger i handelstransaktioner

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/35/EF af 29. juni 2000 om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner

Mål

At bekæmpe forsinkede betalinger, der sker som vederlag for handelstransaktioner, uanset om de forsinkede betalinger foregår mellem virksomheder eller mellem den offentlige sektor og en virksomhed.

⁴¹ Pr. 5. december 2000 afventede dette forslag Rådets vedtagelse af en fælles holdning efter førstebehandling i Europa-Parlamentet, hvor der blev foretaget ændringer af det oprindelige forslag.

Indhold

Direktiv 2000/35/EF indeholder en lang række foranstaltninger til bekæmpelse af forsinkede betalinger i handelstransaktioner inden for Den Europæiske Union. Dette direktiv finder anvendelse på alle betalinger, der foretages som vederlag for handelstransaktioner (artikel 1). Foranstaltningerne gælder for alle forsinkelser i betalingen mellem virksomheder og mellem den offentlige sektor og virksomheder (artikel 2, stk. 1).

Derudover fastlægges retlige rammer, som medfører, at konsekvenserne af forsinket betaling udgør et incitament til ikke at betale for sent. Nærmere betegnet skal medlemsstaterne sikre, at der skal betales morarenter fra dagen efter sidste rettidige betalingsdag eller efter udløbet af betalingsfristen som fastsat i aftalen. Såfremt datoen eller fristen for betaling ikke er fastsat i kontrakten, skal der automatisk betales morarenter, uden at det er nødvendigt at fremsende en rykkerskrivelse fra 30 dage efter skyldnerens modtagelse af en faktura eller en tilsvarende betalingsanmodning. Hvis lovgivningen eller aftalen indeholder krav om en godkendelses- eller kontrolprocedure, hvorved varernes eller tjenesteydelsens overensstemmelse med aftalen skal konstateres, skal der betales morarenter fra 30 dage efter datoen for denne procedure. Såfremt skyldneren modtager en faktura eller tilsvarende betalingsanmodning inden eller på den dato, hvor denne godkendelse eller kontrol finder sted, skal tidspunktet regnes fra denne dato. Rentesatsen for morarenter svarer til den af Den Europæiske Centralbank anvendte sats plus en margen på mindst syv procentpoint (artikel 3).

Medlemsstaterne skal i overensstemmelse med de gældende nationale bestemmelser sørge for, at sælger bevarer ejendomsretten til varer, indtil de er fuldstændig betalt, dersom der udtrykkeligt er indgået en aftale mellem køber og sælger om ejendomsforbehold, inden varerne leveres (artikel 4). Medlemsstaterne sikrer endvidere, at der normalt inden 90 kalenderdage efter indgivelse af stævning eller anmodning fra kreditor til retten eller en anden kompetent myndighed uanset beløbets størrelse kan opnås et tvangsfuldbyrdsgrundlag, så længe gælden eller aspekter af proceduren ikke bestrides (artikel 5).

2.2. Grænseoverskridende pengeoverførsler

Europa-Parlamentets og Rådets Direktiv 97/5/EF af 27. januar 1997 om grænseoverskridende pengeoverførsler

Mål

At opstille mindstekrav til oplysninger og effektivitet ved grænseoverskridende pengeoverførsler på op til 50 000 EUR foretaget i medlemsstaternes valuta og i euro inden for EU og EØS og udført på ordregiverens initiativ. Det overordnede formål med direktiv 97/5/EF er at gøre det muligt at overføre beløb fra en del af Fællesskabet til en anden hurtigt, pålideligt og uden høje omkostninger. "Debetoverførsler" og betalinger med check omfattes ikke af direktiv 97/5/EF.

Indhold

1) Gennemsigtighedsforpligtelse over for forbrugeren (artikel 3 og 4)

Før institutterne effektuerer en grænseoverskridende pengeoverførsel, skal de stille generelle oplysninger til rådighed om foranstaltninger i forbindelse hermed. Nærmere betegnet skal der oplyses om: hvor lang tid, der går med at effektuere en ordre, bestemmelser for beregning af alle provisioner og gebyrer, som kunden skal betale instituttet, den valørdato, som instituttet i

givet fald anvender, kundens klage- og ankesmuligheder og de anvendte referencevekselkurser.

Når en grænseoverskridende pengeoverførsel er blevet gennemført, skal institutterne give kunderne oplysninger i form af en reference, der gør det muligt for kunden at identificere overførslen, overførselsbeløbets (oprindelige) størrelse, summen af de gebyrer og provisioner, som kunden skal betale, og den af instituttet anvendte valørdato.

Hvis ordregiveren har præciseret, at omkostningerne i forbindelse med den grænseoverskridende pengeoverførsel helt eller delvis skal afholdes af modtageren, skal modtagerens institut meddele modtageren dette.

2) *Minimumsforpligtelser i forbindelse med overførslen*

I forbindelse med en grænseoverskridende pengeoverførsel, hvis nærmere omstændigheder er præciseret, skal et institut - på kundens anmodning - enten forpligte sig med hensyn til tidsfristen for overførslen samt provisioner og gebyrer i tilknytning hertil eller give afslag på at effektuere overførslen (artikel 5).

Overførslen skal effektueres inden for den aftalte frist. Hvis den aftalte frist ikke overholdes, anvendes direktivets bestemmelser om kompensation til ordregiveren. Der ydes ingen kompensation, når ordregiverens henholdsvis modtagerens institut kan godtgøre, at forsinkelsen skyldes ordregiveren henholdsvis modtageren (artikel 6).

Fra den dato, hvor ordregiverens institut, eventuelle formidlende institutter og modtagerens institut har accepteret en ordre om grænseoverskridende pengeoverførsel, er de hver især forpligtede til at effektuere den pågældende pengeoverførsel med det fulde beløb. Dette er tilfældet, medmindre ordregiveren har præciseret, at omkostningerne i forbindelse med den grænseoverskridende pengeoverførsel helt eller delvis skal afholdes af modtageren. Fejlagtige fradrag foretaget af ordregiverens eller modtagerens institut eller eventuelt formidlende institut skal tilbagebetales (artikel 7).

Hvis ordregiverens institut har accepteret en ordre om overførsel, men det relevante beløb ikke krediteres modtagerens instituts konto, er ordregiverens institut forpligtet til at kreditere ordregiveren overførselsbeløbet - dog højst 12 500 EUR plus renter og gebyrer (artikel 8).

2.3. Endelig afregning i betalingssystemer og værdipapirafviklingssystemer

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/26/EF af 19. maj 1998 om endelig afregning i betalingssystemer og værdipapirafviklingssystemer

Mål

At reducere den risiko, der er forbundet med betalingssystemer og værdipapirafviklingssystemer og minimere den forstyrrelse, som en insolvensbehandling mod en af systemets deltagere fører med sig. Direktiv 98/26/EF blev udfærdiget for at løse juridiske problemer specielt ved insolvens og konkurs (dvs. udenlandske kreditorets rettigheder) og for at beskytte udviklingen af en fælles valutapolitik i Den Økonomiske og Monetære Union (ØMU) ved at fremme effektiviteten ved grænseoverskridende transaktioner.

Indhold

Direktiv 98/26/EF beskytter "netting"⁴² i forbindelse med værdipapirafviklingssystemer og beskytter sikkerhed, der er stillet til systemets aktører, mod virkningerne af en konkurs samt præciserer, hvilke love, der gælder for sikkerhedsstillelse, som dokumenteres i et register - de såkaldte "dematerialiserede værdipapirer". Betalingssystemer til værdipapirer beskyttes også af en generel klausul mod insolvensbehandling mod en af systemets deltagere (artikel 1 og 2). Hvis den nationale lovgivning, som systemet er underlagt, indeholder bestemmelser om, hvornår en overførselsordre er indgået, skal det pågældende systems regler være i overensstemmelse med sådanne bestemmelser (artikel 3, stk. 3). Direktivet omfatter også sikkerhed stillet i forbindelse med medlemsstaternes centralbankers transaktioner i deres egenskab af centralbank (herunder pengepolitiske transaktioner) (artikel 4).

3. HANDELSAGENTER

Rådets direktiv 86/653/EØF af 18. december 1986 om samordning af medlemsstaternes lovgivning om selvstændige handelsagenter

Mål

Direktiv 86/653/EØF koordinerer national lovgivning om de retlige forhold for selvstændige handelsagenter og deres agenturgivere. I direktivet forfølges målet om social beskyttelse af handelsagenter, og der angives mindstekrav til harmoniseringen på dette område. Direktivets bestemmelser kan ikke fraviges til skade for handelsagenten. Det er tilladt at indgå aftaler, som sikrer handelsagenten en bedre beskyttelse end den i direktivet angivne. Direktivet fastlægger også bestemmelser vedrørende agentens vederlag og ret til en godtgørelse eller erstatning i tilfælde af, at han lider skade som følge af en kontrakts ophør.

Indhold

1) Anvendelsesområde:

Direktiv 86/653/EØF gælder for aftaler om varer (ikke tjenesteydelser) indgået mellem en selvstændig mellemmand (handelsagenten) og agenturgiveren. Handelsagenten skal være vedvarende antaget til at formidle køb og salg af varer for en anden person (agenturgiveren) eller at formidle og afslutte sådanne forretninger i agenturgiverens navn og for dennes regning.

Ifølge direktivet er kernen i begrebet "handelsagent", at denne er uafhængig af agenturgiveren, hvilket udelukker ansatte mellemmand og repræsentanter ansat af agenturgiveren fra direktivets anvendelsesområde (artikel 1). Andre kategorier af handelsagenter er også udelukket fra direktivets anvendelsesområde (artikel 2).

2) Forpligtelser, der påhviler aftaleparterne (artikel 3-5)

I henhold til direktiv 86/653/EØF har handelsagenten en ufravigelig forpligtelse til, under udøvelsen af sin virksomhed, at varetage agenturgiverens interesser og handle loyalt og

⁴² Omregning til én nettofordring eller én nettoforpligtelse af fordringer og forpligtelser, der følger af overførselsordrer, som en eller flere deltagere udsteder til eller modtager fra en eller flere andre deltagere, med det resultat, at der kun kan gøres en nettofordring eller en nettoforpligtelse gældende (direktiv 98/26/EF, artikel 2, litra k)).

redeligt. Forpligtelsen omfatter også, at agenten skal gøre sig umage for at formidle og, i givet fald, afslutte de forretninger, hvorom han har fået instrukser. Agenten skal også give agenturgiveren alle de nødvendige oplysninger, han er i besiddelse af, og overholde rimelige instrukser fra agenturgiveren.

Agenturgiveren har en gensidig ufravigelig forpligtelse til at handle loyalt og redeligt. Det indebærer især, at han skal stille det nødvendige materiale, som vedrører de pågældende varer, til rådighed for handelsagenten. Agenturgiveren skal også skaffe handelsagenten de oplysninger, som er nødvendige for agenturkontraktens gennemførelse, navnlig underrette ham, så snart agenturgiveren kan forudse, at agenturforretningernes omfang bliver væsentligt mindre end det, handelsagenten normalt kunne have forventet.

3) Handelsagentens vederlag (artikel 6-12)

Såfremt parterne ikke har truffet nogen aftale herom og med forbehold af medlemsstaternes ufravigelige retsfor skrifter, har handelsagenten ret til det vederlag, som er sædvanligt for handelsagenter, på det marked, hvor han udøver sin virksomhed. Er der ikke på stedet noget sådant sædvanligt vederlag, har handelsagenten ret til et rimeligt vederlag, hvorved alle de forretningen vedrørende omstændigheder tages i betragtning (artikel 6).

I de tilfælde, hvor en handelsagent helt eller delvis betales gennem provision, har han ret til provision af agenturforretninger, der afsluttes i agenturkontraktperioden. Provisionsforanstaltningerne er i henhold til direktivet som følger:

- Agenten har fået overdraget et bestemt geografisk område eller en bestemt kundekreds, hvor han har eneret, og
- forretningen er afsluttet med en kunde, der hører til dette område eller denne kundekreds (artikel 7).

Retten til provision af en forretning fortsætter, efter agenturkontrakten er ophørt (artikel 8), under forudsætning af, at provisionen i betragtning af omstændighederne er rimelig (artikel 9). Provisionen erhverves, når forretningen er gennemført, og skal afregnes senest den sidste dag i måneden efter det kvartal, hvor retten hertil blev erhvervet (artikel 10).

Agenturgiveren skal forsyne handelsagenten med en nota over provision, der er erhvervet inden for en given periode. Handelsagenten har ret til at kræve, at der gives ham alle de oplysninger, der er til rådighed for agenturgiveren, og som er nødvendige for, at agenten kan efterprøve rigtigheden af den provision, der tilkommer ham.

4) Kontraktens form, varighed og ophør (artikel 13-20)

Direktiv 86/653/EØF åbner mulighed for at indgå en agenturkontrakt i mundtlig eller skriftlig form; det er op til medlemsstaterne at afgøre, hvorvidt en agenturkontrakt er gyldig, hvis den ikke foreligger på skrift. Uanset ovenstående har hver af parterne, på begæring fra den anden part, ret til at modtage et underskrevet dokument med angivelse af kontraktens vilkår (artikel 13).

Er en kontrakt indgået for en bestemt periode, og videreføres den efter periodens udløb af de to parter, anses den for ændret til en kontrakt, der er indgået på ubestemt tid (artikel 14).

En agenturkontrakt, der er indgået på ubestemt tid, kan opsiges med et varsel svarende til en måned for hvert år kontrakten har været i kraft. Parterne kan ikke aftale kortere

opsigelsesvarsler. Såfremt parterne aftaler længere varsler, skal disse være ens for begge parter. Medlemsstaterne kan fastsætte opsigelsesvarslerne til mellem fire og seks måneder, når kontrakten har været i kraft i et tilsvarende antal år (artikel 15).

Direktiv 86/653/EØF pålægger også alle medlemsstater en forpligtelse til at træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at handelsagenten ved kontraktforholdets ophør får godtgørelse (artikel 17, stk. 2) eller erstatning (artikel 17, stk. 3-4), såfremt agenturgiveren har hævet agenturaftalen uden begrundelse (artikel 18). Denne rettighed kan ikke fraviges, før agenturkontrakten udløber.

Desuden vil konkurrenceklausuler i kontrakter vedrørende handelsagenturer kun være gyldige, hvis deres varighed ikke overstiger to år, og da kun i det omfang, de er indgået skriftligt. En konkurrenceklausul skal også vedrøre det geografiske område eller den kundekreds og det geografiske område, som handelsagenten har fået tildelt, samt de varetyper, som han har i agentur i henhold til kontrakten. Bestemmelserne i direktiv 86/653/EØF berører ikke nationale retsregler, som fastsætter andre restriktioner for konkurrenceklausulernes gyldighed eller anvendelse, eller som begrænser parternes forpligtelser i henhold til en sådan aftale.

4. Udstationering af arbejdstagere

Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 96/71/EF af 16. december 1996 om udstationering af arbejdstagere som led i udveksling af tjenesteydelser

Mål

At fjerne usikkerhedsmomenter og hindringer, som kan være hæmmende for friheden til at levere tjenesteydelser, ved at indføre øget retssikkerhed og gøre det muligt at kortlægge de arbejds- og ansættelsesvilkår, der gælder for arbejdstagere, som midlertidigt udfører arbejde i en anden medlemsstat end den, hvis lov regulerer deres ansættelsesforhold, samt at undgå risikoen for misbrug og udbygning af udstationeret arbejdskraft.

Indhold

b) Anvendelsesområde

Dette direktiv finder anvendelse på virksomheder, som i forbindelse med levering af tjenesteydelser over grænserne udstationerer arbejdstagere på en medlemsstats område:

- for egen regning og under egen ledelse og i henhold til en aftale mellem den udstationerende virksomhed og modtageren af tjenesteydelsen
- på et forretningssted eller i en virksomhed, der tilhører koncernen
- og i denne forbindelse handler i sin egenskab af vikarbureau, som stiller arbejdskraft til rådighed for en brugervirksomhed.

2) Forpligtelser

Medlemsstaterne skal sikre, at virksomhederne garanterer udstationerede arbejdstagere et grundlæggende sæt ufravigelige beskyttelsesregler, som er fastsat i den medlemsstat, hvor arbejdet udføres:

- ved lov eller administrative bestemmelser, og/eller
- ved kollektive aftaler eller voldgiftskendelser, der finder generel anvendelse, for så vidt de vedrører de aktiviteter, der nævnt i bilaget til direktivet (byggeri).

De omhandlede arbejds- og ansættelsesvilkår er:

- maksimal arbejdstid og minimal hviletid
- mindste antal betalte feriedage pr. år
- mindsteløn, herunder overtidsbetaling
- betingelserne for at stille arbejdstagere til rådighed, især via vikarbureauer
- sikkerhed, sundhed og hygiejne på arbejdspladsen
- beskyttelsesforanstaltninger med hensyn til arbejds- og ansættelsesvilkår for gravide kvinder og kvinder, der lige har født, samt for børn og unge
- ligebehandling af mænd og kvinder samt andre bestemmelser mod forskelsbehandling.

5. ANSVAR FOR DEFEKTE PRODUKTER

Rådets direktiv 85/374/EØF af 25. juli 1985 om tilnærmelse af medlemsstaternes administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser om produktansvar (ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 1999/34/EF af 10. maj 1999)

Mål

Direktiv 85/374/EØF (ændret ved direktiv 99/34/EF) er en foranstaltning under det indre marked, som skaber balance mellem behovet for et højt niveau af forbrugerbeskyttelse og faste retlige rammer for producenternes ansvar, hvorved konkurrenceforvridning forårsaget af forskellige ordninger for erstatningsansvar undgås, og den frie bevægelighed for varer, der er underlagt fælles ansvarsbestemmelser, fremmes.

Indhold

Rådets direktiv 85/374/EØF af 25. juli 1985 fastsætter fælles bestemmelser for erstatningsansvar i tilfælde af skader på personer forårsaget af defekte produkter. Et defekt produkt er enhver løsøregenstand, der ikke frembyder den sikkerhed, som offentligheden med rette kan forvente under hensyntagen til produktets præsentation, den anvendelse af produktet, som med rimelighed kan forventes, og tidspunktet, hvor produktet blev bragt i omsætning (artikel 2 og artikel 6).

Med direktiv 99/34/EF udvidedes anvendelsesområdet for Rådets direktiv 85/374/EØF til også at omfatte landbrugsråvarer. Producentens objektive ansvar i hver medlemsstat begrænses til en økonomisk overgrænse på mindst 70 mio. EUR for personskader, herunder død, forårsaget af identiske genstande med samme defekt (artikel 16). De rettigheder skadelidte eventuelt måtte have på grundlag af et kontraktligt ansvar eller på et grundlag uden for kontraktforhold, berøres ikke af direktivet.

Producenten (eller importøren) har pligt til at betale erstatning for personskade, herunder død, samt skader på ejendom forårsaget af det defekte produkt, uanset om han har udvist forsømmelse. Det påhviler skadelidte at føre bevis for skaden, defekten ved produktet og årsagsforbindelsen mellem skaden og defekten (artikel 4). Direktivet indfører solidarisk hæftelse, hvor flere personer er ansvarlige for den samme skade (artikel 5). Producenten kan friholdes for ansvar, hvis han beviser, at der foreligger forhold, der nedsætter eller, i givet fald, fritager ham for ansvar i tilfælde af en medvirkende fejl fra skadelidtes side (artikel 7).

Skadelidte skal kræve skadeserstatning inden udløbet af en frist på tre år. Ifølge direktivet er producenten ikke ansvarlig for skader, der indtræder ti år efter produktets markedsførelse (artikel 10). Ansvarsfrihedsklausuler, der friholder en person for produktansvar, er ikke gyldige.

6. ELEKTRONISK HANDEL

6.1. Tjenesteydelser inden for elektronisk handel

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/31/EF af 8. juni 2000 om visse retlige aspekter af informationssamfundstjenester, navnlig elektronisk handel, i det indre marked ("Direktivet om elektronisk handel")

Mål

Direktiv 2000/31/EF har til formål at bidrage til et velfungerende indre marked ved at sikre fri bevægelighed for informationssamfundstjenester mellem medlemsstaterne. (artikel 1, stk. 1).

Indhold

Direktivet indeholder et antal særlige forpligtelser af relevans for aftaleloven, især følgende:

- Medlemsstaterne sikrer, at deres retssystem gør det muligt at indgå kontrakter elektronisk. Medlemsstaterne sikrer bl.a., at de juridiske krav, der gælder for aftaleindgåelsen, hverken er til hinder for anvendelsen af elektroniske kontrakter eller fører til, at sådanne kontrakter på grund af den omstændighed, at de er indgået elektronisk, mister deres retlige virkning og gyldighed (artikel 9, stk. 1).
- Bestemmelser om gennemsuelighed i forbindelse med aftaleindgåelsen skal overholdes af tjenesteyderen. Ifølge disse bestemmelser skal tjenesteyderen klart, forståeligt og utvetydigt sikre, at forbrugeren får visse oplysninger. Det gælder især de forskellige tekniske led i forbindelse med kontraktens indgåelse. For eksempel oplysninger om, hvorvidt den indgåede kontrakt opbevares af tjenesteyderen, samt om den vil være tilgængelig, om de tekniske midler til at finde og rette indtastningsfejl, inden ordren afgives, samt om de sprog, kontrakten kan indgås på. Desuden skal tjenesteydere angive, hvilke relevante adfærdskodekser de følger, samt hvordan disse kodekser kan konsulteres elektronisk. Disse oplysninger skal afgives, inden ordren afgives af tjenestemodtageren (artikel 10, stk. 1 og 2).
- Hvis tjenestemodtageren afgiver sin ordre elektronisk, skal tjenesteyderen bekræfte modtagelsen af tjenestemodtagerens ordre uden unødigt forsinkelse. Ordren anses for modtaget, når parterne, som de er adresseret til, har adgang til dem (artikel 11, stk. 1).

- Medlemsstaterne sikrer, at tjenesteyderen stiller hensigtsmæssige, effektive og tilgængelige tekniske midler til at finde og rette indtastningsfejl til rådighed for tjenestemodtageren, inden ordren afgives (artikel 11, stk. 2.)

6.2. Elektroniske signaturer

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 1999/93/EF af 13. december 1999 om en fællesskabsramme for elektroniske signaturer

Mål

At sikre, at det indre marked kan fungere efter hensigten på området for elektroniske signaturer gennem fastlæggelse af harmoniserede, retlige rammer for anvendelse af elektroniske signaturer i Den Europæiske Union.

Indhold

Med direktiv 1999/93/EF sikres anerkendelse af elektroniske signaturer, som tidligere ikke har været anerkendt, udelukkende på grund af deres elektroniske form. Direktivet fastlægger kriterierne for den retlige anerkendelse af elektroniske signaturer ved at fokusere på certificeringstjenester (artikel 1). Elektroniske signaturer, som er i overensstemmelse med kravene i direktiv 1999/93/EF, vil automatisk få samme status som håndskrevne underskrifter i henhold til de pågældende medlemsstaters lovgivning. Disse underskrifter kan således godtages som bevismateriale under retsager på samme måde som håndskrevne underskrifter (artikel 5).

7. FINANSIELLE TJENESTEYDELSER

Generelle bemærkninger

Direktiver vedrørende bankvirksomhed, forsikring og løsørengenstande fastlægger sikre finansielle ordninger, som regulerer betingelserne for oprettelse og tildeling af tjenesteydelser fra finansielle institutioner i EU. Pr. definition er der således ikke tale om privatretlige aftaler. De eneste tekster, som omfatter aspekter af privatret, der har relevans for aftaleret og finansielle tjenesteydelser er som følger:

7.1. Bankvirksomhed

7.1.1. Solvensnøgletal for kreditinstitutter

Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 96/10/EF af 21. marts 1996 om ændring af direktiv 89/647/EØF for så vidt angår de kompetente myndigheders godkendelse af aftaler om netting (solvensnøgletal for kreditinstitutter)

Mål

At bidrage til harmonisering af tilsynsforanstaltninger og til en styrkelse af solvensstandarder blandt kreditinstitutter i Fællesskabet, for herigennem at beskytte indskydere og investorer og opretholde stabilitet inden for banksektoren.

Indhold

Det ændrede direktiv vedrørende solvensnøgletal gælder for kreditinstitutter (som defineret i direktiv 77/780/EØF). Hver kreditinstituts egenkapital udtrykkes som en del af den risikovægtede værdi af dets aktiver og dets poster under strengen (artikel 5, stk. 1).

Den risikovægtede værdi af aktiverne og poster under strengen vedrører primært kreditrisici i forbindelse med modpartens konkurs, og der sondres mellem grader af risiko i forbindelse med særlige aktiver og poster under strengen og særlige lånerkategorier (artikel 5).

Vægtningerne varierer fra lavrisikoposter til højrisikoposter (artikel 6). Solvensnøgletallet skal mindst være 8 % (artikel 10). Med virkning fra januar 1993 stilles der krav til kreditinstitutter om, at deres nøgletal til stadighed skal være på mindst 8 %. Det er de nationale tilsynsmyndigheders ansvar at sikre, at bestemmelserne om dette nøgletal overholdes (artikel 10, stk. 3).

7.2. Forsikring

7.2.1. Livsforsikring

Rådets første direktiv 79/267/EØF af 5. marts 1979 om samordning af de administrative og ved lov fastsatte bestemmelser om adgang til og udøvelse af direkte livsforsikringsvirksomhed (første livsforsikringsdirektiv)

Rådets andet direktiv 90/619/EØF af 8. november 1990 om samordning af love og administrative bestemmelser vedrørende direkte livsforsikringsvirksomhed, om fastsættelse af bestemmelser, der kan lette den faktiske gennemførelse af den frie udveksling af tjenesteydelser, og om ændring af direktiv 79/267/EØF (andet livsforsikringsdirektiv)

Rådets direktiv 92/96/EØF af 10. november 1992 om samordning af love og administrative bestemmelser vedrørende direkte livsforsikringsvirksomhed og om ændring af direktiv 79/267/EØF og 90/619/EØF (tredje livsforsikringsdirektiv)

Mål

At fremme effektiv udøvelse af retten til at levere livsforsikringsydelser og fastsætte særlige bestemmelser i forbindelse med fri udveksling af livsforsikringsydelser på tværs af grænserne.

Indhold

Disse direktiver fastsætter detaljerede bestemmelser på området for livsforsikringer. Bl.a. indeholder de en meget detaljeret beskrevet forpligtelse til at levere væsentlige oplysninger om en foreslået livsforsikringsaftale. Visse af disse direktivers klausuler gælder generelt, mens andre kun gælder for tværnationale tjenesteydelser. Direktiverne finder anvendelse på såvel individuelle som gruppelevsforsikringer, men ikke på forvaltningen af pensionskasser.

I direktiv 92/96/EØF skelnes mellem forsikringsaftaler, der er indgået på livsforsikringstagerens initiativ, og en anden kategori, herunder alle individuelle aftaler, som ikke skyldes sådanne initiativer. Livsforsikringsaftaler af sidstnævnte kategori, der ikke er indgået på livsforsikringstagerens initiativ, er omfattet af en højere grad af beskyttelse.

Aftaler indgået på livsforsikringstagerens initiativ er underlagt statskontrol i forsikringsselskabets værtsland. Livsforsikringstageren skal, før han indgår en livsforsikringsaftale på eget initiativ i en anden medlemsstat, underskrive en erklæring om, at

han er vidende om, at forpligtelsen er underlagt tilsynsreglerne i den medlemsstat, hvor det forsikringsselskab, der skal dække forpligtelsen, har adresse. Livsforsikringstagere, der på eget initiativ indgår aftale, kan desuden hæve livsforsikringsaftalen inden for en frist på mellem 15 og 30 dage (direktiv 90/619/EØF, artikel 15).

Der gælder andre bestemmelser for kontrakter, som ikke er indgået på livsforsikringstagerens initiativ. De er underlagt tilsyn af den medlemsstat, hvori tjenesteydelsen præsteres, og tilsynsreglerne i den medlemsstat, hvor forpligtelsen består (risk country control). Dette gælder, så længe parterne ikke foretager et gyldigt valg af et andet lands lov.

Der er også bestemmelser om valget af den lov, som skal gælde for forholdet mellem forsikringsselskabet og forsikringstageren. Generelt vil det være den medlemsstats lov, hvor forpligtelsen blev indgået, som gælder. Imidlertid er der bestemmelser, som sikrer friheden til at vælge en anden aftalelov.

Kontrakter, der er omfattet af Det Europæiske Fællesskabs lovgivning om livsforsikringer, er kun underlagt de indirekte skatter på forsikringspræmien, som gælder i den medlemsstat, hvor forpligtelsen består. Det er således skattereglerne i forsikringstagerens land, der - til fordel for dette land - er gældende.

7.2.2. Andre forsikringer end livsforsikringer

Rådets direktiv 92/49/EØF af 18. juni 1992 om samordning af love og administrative bestemmelser vedrørende direkte forsikringsvirksomhed bortset fra livsforsikring og om ændring af direktiv 73/239/EØF og 88/357/EØF (tredje skadesforsikringsdirektiv).

Mål

At fastsætte bestemmelser for udøvelsen af tværnational skadesforsikring, som skaber balance mellem behovet for fri udveksling af tjenesteydelser og forbrugerbeskyttelse.

Indhold

Med direktiv 92/49/EØF om ændring af direktiverne 73/239/EØF og 88/357/EØF (tredje skadesforsikringsdirektiv) blev forsikringsselskaber forpligtede til at oplyse en eventuel part i en forsikringsaftale om visse detaljer. Nærmere betegnet skal forsikringstageren, inden forpligtelsen indgås, gøres bekendt med, i hvilken medlemsstat hjemstedet eller i givet fald den filial, hvormed aftalen skal indgås, er beliggende. Ethvert dokument, som yder forsikringsdækning, skal indeholde adressen på hjemstedet eller i givet fald filialen af det forsikringsselskab, der yder dækningen (artikel 43). Direktiv 92/49/EØF forpligter også forsikringsselskabet til at oplyse forsikringstageren om den lov, der skal gælde for aftalen, før den foreslåede forsikringsaftale indgås (artikel 31).

7.3. Værdipapirstransaktioner

7.3.1. Offentliggørelse af prospekter

Rådets direktiv 80/390/EØF af 17. marts 1980 om samordning af kravene ved udarbejdelse af, kontrol med og udsendelse af det prospekt, der skal offentliggøres med henblik på optagelse af værdipapirer til officiel notering på en fondsbørs

Mål

Formålet med Rådets direktiv 80/390/EØF er at sikre, at faktiske og potentielle investorer i værdipapirer forsynes med tilstrækkelige og objektive oplysninger gennem en samordning af kravene til de prospekter, som udstedere af værdipapirer skal offentliggøre. Rådets direktiv 80/390/EØF samordner også kravene ved udarbejdelse af, kontrol med og udsendelse af det prospekt, der skal offentliggøres med henblik på optagelse af værdipapirer til officiel notering på en fondsbørs.

Indhold

Prospektet skal indeholde alle nødvendige oplysninger om såvel fysiske som juridiske personer, således at investorerne og disses investeringsrådgivere kan danne sig et velbegrunderet skøn over udstederens aktiver og passiver, finansielle stilling, resultater og udsigter, samt over de rettigheder, der er knyttet til disse værdipapirer (artikel 4). Lignende krav gælder for revision af regnskabet (som også er en del af prospektet).

Overtrædelse af disse forpligtelser vil normalt føre til offentliggørelse af vildledende oplysninger. Dette vil, afhængigt af de nationale bestemmelser, blive retsforfulgt som en overtrædelse af aftaleloven eller af loven om erstatningsret.

De kompetente myndigheder har pligt til at undersøge, om prospekter overholder de i direktiv 80/390/EØF angivne krav, og kan således stilles til ansvar i henhold til lov om privatret, såfremt de godkender prospekter, der indeholder vildledende oplysninger (artikel 18). Direktiv 80/390/EØF påvirker ikke de kompetente myndigheders ansvar. Dette reguleres fortsat udelukkende via national lovgivning (artikel 18, stk. 4).

7.3.2. Prospekter - udbydelse til offentligheden

Rådets direktiv 89/298/EØF af 17. april 1989 om samordning af kravene ved udarbejdelse af, kontrol med og udstedelse af det prospekt, der skal offentliggøres, når værdipapirer udbydes til offentligheden

Mål

At harmonisere kravene ved udarbejdelse af, kontrol med og udstedelse af det prospekt, der skal offentliggøres, når værdipapirer første gang udbydes til offentligheden.

Indhold

Direktiv 89/298/EØF finder anvendelse på værdipapirer, som for første gang udbydes til offentligheden ved tegning eller ombytning i en medlemsstat; det gælder ikke for åbne kollektive investeringer og euro-værdipapirer, (artikel 1, stk. 1).

Direktiv 89/298/EØF fastsætter krav om, at prospektet offentliggøres af den person, som foretager udbydelsen til offentligheden (artikel 4). Prospektet skal indeholde alle de oplysninger, som er nødvendige, for at investorerne kan danne sig et velbegrunderet skøn over værdipapirerne (artikel 11). I de tilfælde, hvor der ikke ansøges om officiel notering, gælder mindre detaljerede bestemmelser om offentliggørelse.

Direktiv 98/298/EØF pålægger ikke de kompetente myndigheder nogen forpligtelse til at kontrollere prospektet, før det offentliggøres; bestemmelser herom træffes af medlemsstaterne. Kun prospekter, der er blevet udfærdiget og kontrolleret i overensstemmelse med de i direktiv 80/390/EØF opstillede krav, kan anerkendes gensidigt og anvendes ved multinationale udbydelser (artikel 21).

7.3.3. *Investeringservice i forbindelse med værdipapirer*

Rådets direktiv 93/22/EØF af 10. maj 1993 om investeringservice i forbindelse med værdipapirer

Mål

At liberalisere adgangen til fondsbørsen og de finansielle markeder i værtslande for investeringselskaber, der har tilladelse til at levere den pågældende service i deres hjemland.

Indhold

Ifølge Rådets direktiv 93/22/EØF skal medlemsstaterne udarbejde regler for god forretningsskik, der til stadighed skal efterleves af investeringselskaberne (artikel 10). Disse regler skal sikre gennemførelse af de i direktivet fastlagte principper. I de nationale regler skal der bl.a. stilles krav om, at investeringselskaberne i udøvelsen af deres virksomhed handler loyalt og korrekt i deres kunders bedste interesse. Investeringselskabet skal også udbede sig oplysninger hos deres kunder om deres finansielle stilling, investerings erfaring og målsætninger, som er relevante for de ønskede tjenesteydelser. Desuden skal investeringselskabet på passende vis meddele relevante oplysninger og undgå interessekonflikter (artikel 11).

Der er ikke tale om aftaleretlige bestemmelser - adskillige bestemmelser kan påvirke en kontraktssituation, uden at disse bestemmelser er en del af aftaleretten.

8. BESKYTTELSE AF PERSONOPLYSNINGER

Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 95/46/EF af 24. oktober 1995 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger

Mål

At harmonisere medlemsstaternes lovgivning om behandling af personoplysninger og på dette område beskytte den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder, navnlig retten til privatlivets fred.

Indhold

Direktiv 95/46/EF har til formål at sikre et højt niveau for beskyttelse af personoplysninger i EU. Direktivet fastsætter regler, som er gældende i hele EU, om den grundlæggende rettighed for borgerne til privatlivets fred i forbindelse med behandlingen af personoplysninger, navnlig på baggrund af den omfattende stigning i den grænseoverskridende strøm af personoplysninger som følge af det indre marked.

1) Kontrakten

- Behandling af personoplysninger må finde sted, hvis det er nødvendigt af hensyn til opfyldelsen af en kontrakt, som den registrerede (en fysisk person, der direkte eller indirekte kan identificeres) er part i, eller af hensyn til gennemførelse af foranstaltninger, der træffes på dennes anmodning forud for indgåelsen af en sådan kontrakt (artikel 7).

- Hvis en registerfører (en fysisk eller juridisk person) behandler personoplysninger på den registeransvarliges vegne (den fysiske eller juridiske person, der afgør til hvilket formål og med hvilke hjælpemidler der må foretages behandling af personoplysninger), skal der foreligge en kontrakt eller andet retligt dokument som grundlag for deres forhold. Kontrakten eller et andet retligt dokument skal omfatte visse garantier, som binder registerføreren til den registeransvarlige, f.eks. at registerføreren alene handler efter instruks fra den registeransvarlige (artikel 17).

2) Videregivelse af personoplysninger til tredjelande

Direktiv 95/46/EF bestemmer, at videregivelse af personoplysninger til et tredjeland kun må finde sted, hvis det pågældende tredjeland sikrer "et tilstrækkeligt beskyttelsesniveau" (artikel 25). Videregivelse af personlige oplysninger til et tredjeland, som ikke sikrer et tilstrækkeligt beskyttelsesniveau, kan dog undtagelsesvis finde sted, når særlige forhold gør sig gældende (artikel 26).

3) Aftaler og viljeserklæringer ("*Rechtsgeschäft*" i tysk juridisk litteratur)

I artikel 2, litra h) i direktiv 95/46/EF defineres den registreredes samtykke i generelle vendinger. Specifikke krav til den registreredes samtykke vedrørende behandling af personoplysninger findes i artikel 7 (utvetydigt samtykke) og artikel 8 (udtrykkeligt samtykke).

4) Ansvar

Artikel 23 i direktiv 95/46/EF fastsætter bestemmelserne vedrørende ansvar for ulovlig behandling af personoplysninger og erstatning til den registrerede for forvoldt skade.

9. OPHAVSRET OG BESLÆGTEDE RETTIGHEDER

Generelle bemærkninger

Aftaleret inden for området intellektuelle ejendomsrettigheder reguleres i vidt omfang af de nationale lovgivninger. International beskyttelse af ophavsret og beslægtede rettigheder er dog ikke desto mindre genstand for tre større multilaterale aftaler. Aftalerne omfatter Bernerkonventionen til værn for litterære og kunstneriske værker (Paris-akten 1971), Romkonventionen om beskyttelse af udøvende kunstnere, fremstillere af fonogrammer samt radio- og fjernsynsforetagender (1961) samt aftalen om de handelsrelaterede intellektuelle ejendomsrettigheder (TRIPs-aftalen, 1995). Derudover har Fællesskabet og medlemsstaterne allerede besluttet at ratificere WIPO-traktaten om ophavsret samt WIPO-traktaten om udøvende kunstnere og fonogrammer, som i betragteligt omfang ajourfører den internationale beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder og forbedrer midlerne til bekæmpelse af ulovlig kopiering (se bilag I).

Fællesskabet har vedtaget fem direktiver (se nedenfor) på området ophavsret og beslægtede rettigheder. Derudover findes der et direktiv, som omhandler beskyttelse af layout. Direktiverne indeholder specifikke regler, der navnlig vedrører de materielle rettigheders indhold, betalingen af rettighedshavere samt forvaltningen af betalingen.

Licenskontrakter og kontraktuelle forhold vedrørende ophavsrettigheder har ikke været genstand for overordnet harmonisering inden for Fællesskabet. På den anden side er forvaltning af rettigheder eller licensrettigheder generelt samt navnlig spørgsmålet om

kollektiv administration blevet behandlet i forbindelse med adskillige fællesskabsinstrumenter.

9.1. Udlejnings- og udlånsrettigheder samt andre ophavsretsbeslægtede rettigheder i forbindelse med intellektuel ejendomsret

Rådets direktiv 92/100/EØF af 19. november 1992 om udlejnings- og udlånsrettigheder samt om visse andre ophavsretsbeslægtede rettigheder i forbindelse med intellektuel ejendomsret

Mål

At harmonisere retstilstanden vedrørende udlejnings- og udlånsrettigheder samt vedrørende visse andre ophavsretsbeslægtede rettigheder, herunder retten til optagelse, reproduktion, radiospredning, udsendelse og offentlig gengivelse, for derved at sikre et højt beskyttelsesniveau for den litterære og kunstneriske ejendomsret.

Indhold

Rådets direktiv 92/100/EØF indeholder bestemmelser om eneret til at tillade eller forbyde udlejning og udlån af både værker omfattet af ophavsretten og andre genstande omfattet af ophavsretsbeslægtede rettigheder.

Bestemmelserne i direktivet henviser til de kontraktuelle forhold mellem udøvende kunstnere og forfattere på den ene side og filmproducenter på den anden side (artikel 2, stk. 5, 6 og 7). De indeholder en formodningsregel om overdragelse af visse rettigheder til filmproduktioner, herunder forfattere og udøvende kunstners ret til et rimeligt vederlag for udlejning af fonogrammer og film, som der ikke kan gives afkald på (artikel 4). Administrationen af denne ret kan overlades til rettighedshaverorganisationer, der repræsenterer forfatterne eller de udøvende kunstnere. De rettigheder, som direktivet omhandler, kan overføres eller overdrages, eller der kan gives licenser til udnyttelse heraf ved kontrakt (artikel 2, stk. 4, artikel 7, stk. 2 og artikel 9, stk. 4).

9.2. Beskyttelsestiden for ophavsret og visse beslægtede rettigheder

Rådets direktiv 93/98/EØF af 29. oktober 1993 om harmonisering af beskyttelsestiden for ophavsret og visse beslægtede rettigheder

Mål

Rådets direktiv 93/98/EØF fastlægger en total harmonisering af beskyttelsestiden for alle typer af værker og emner, som er beskyttet af ophavsretten og beslægtede rettigheder i medlemsstaterne.

Indhold

I henhold til Rådets direktiv 93/98/EØF gælder beskyttelsen af ophavsretten i 70 år efter forfatterens død (eller 70 år efter et anonymt værk lovligt blev gjort tilgængeligt for offentligheden), og for beslægtede rettigheders vedkommende til 50 år efter den begivenhed, der affødte rettigheden (artikel 1). Direktiv 93/98/EØF omhandler også andre spørgsmål som f.eks. beskyttelse af ikke tidligere udgivne værker (artikel 4), kritiske og videnskabelige værker (artikel 5) og fotografiske værker (artikel 6).

9.3. Edb-programmer

Rådets direktiv 91/250/EØF af 14. maj 1991 om retlig beskyttelse af edb-programmer

Mål

Direktiv 91/250/EØF har til formål at harmonisere medlemsstaternes lovgivning vedrørende beskyttelse af edb-programmer, så der skabes et retsgrundlag, der yder en vis beskyttelse mod uautoriseret reproduktion af edb-programmer.

Indhold

Direktiv 91/250/EØF giver edb-programmer ophavsretlig beskyttelse som litterære værker efter Berner-konventionen til værn for litterære og kunstneriske værker. Det indeholder bestemmelser om enerettigheder og en fortegnelse over undtagelser fra rettighederne (herunder den betydningsfulde mulighed for at dekompile et program for at tilvejebringe interoperabilitet med andre programmer). Det indeholder også regler om spørgsmål vedrørende håndhævelse og harmoniserer omfanget af den originalitet, som er nødvendig for beskyttelsen.

Direktivet behandler spørgsmål vedrørende kontraktforhold ved at give brugerne en række minimumsrettigheder. Navnlig kan man ved aftale ikke forhindre, at enhver, der lovligt benytter et edb-program, har ret til at lave en sikkerhedskopi, "for så vidt det er nødvendigt for denne benyttelse" (artikel 5, stk. 2). Muligheden for at besigtige, undersøge eller afprøve edb-programmet (artikel 5, stk. 3) kan man ikke forhindre ved aftale. Derudover bestemmer direktivet, at aftalemæssige bestemmelser, som strider mod undtagelsen vedrørende dekompilering (artikel 6), er ugyldige.

9.4. Databaser

Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 96/9/EF af 11. marts 1996 om retlig beskyttelse af databaser

Mål

Direktiv 96/9/EF indeholder bestemmelser om harmoniseret beskyttelse af både originale databaser gennem direktivets bestemmelser om ophavsret og ikke-originale databaser gennem en sui generis-ordning.

Indhold

Alle originale samlinger af værker og af andet materiale er omfattet af bestemmelserne vedrørende ophavsret i direktiv 96/9/EF (artikel 1). Derudover indføres der med direktivet en sui generis-ordning, som har til formål at beskytte ikke-originale databaser, som er oprettet med væsentlige investeringer, i en periode på 15 år (artikel 10).

Sui generis-retten kan overdrages, overføres eller gives i kontraktlig licens (artikel 7, stk. 3). Direktivet indeholder også en bestemmelse, som er magen til bestemmelserne i direktiv 91/250/EØF om retlig beskyttelse af edb-programmer (artikel 8). Navnlig er alle kontraktuelle aftaler, som udelukker muligheden for udtræk og/eller genanvendelser af uvæsentlige dele af databasens indhold for den, der har ret til at bruge databasen, ugyldige.

9.5. Radio- og tv-udsendelse via satellit og viderespredning pr. kabel

Rådets direktiv 93/83/EØF af 27. september 1993 om samordning af visse bestemmelser vedrørende ophavsrettigheder og ophavsretsbeslægtede rettigheder i forbindelse med radio- og tv-udsendelse via satellit og viderespredning pr. kabel

Mål

At råde bod på den utilstrækkelige beskyttelse af radio- og tv-programmer ved grænseoverskridende spredning via satellit og viderespredning pr. kabel. Direktiv 93/83/EØF har til formål at fjerne retlig usikkerhed, som hidrører fra uensartethed med hensyn til medlemsstaternes beskyttelsesniveau for ophavsret og beslægtede rettigheder i de nationale regler og usikkerhed vedrørende gældende lov inden for grænseoverskridende radio- og tv-udsendelse via satellit og viderespredning pr. kabel af programmer fra andre medlemsstater.

Indhold

Direktiv 93/83/EØF fuldstændiggør Fællesskabets initiativ vedrørende oprettelse af et europæisk audiovisuelt område, idet det dækker de manglende elementer i "direktivet om tv uden grænser" (89/552/EØF), som ikke indeholder bestemmelser om ophavsret.

Direktiv 93/83/EØF fastlægger det princip, at udsendelsesrettigheder og rettighederne til viderespredning pr. kabel kun kan erhverves ved (individuel eller kollektiv) aftale (og ikke ved lovbestemte licensordninger) (artikel 3 og 8). Direktivet bestemmer også, at administrationen af rettighederne til viderespredning pr. kabel skal varetages af forvaltningsselskaber (artikel 9). Det indeholder endvidere bestemmelser om bistand fra en eller flere forligsmænd, hvor der ikke er indgået nogen aftale om tilladelse til viderespredning af en radio- og tv-udsendelse pr. kabel (artikel 11), og har til formål at forebygge misbrug af en forhandlingsposition (artikel 12).

9.6. Halvlederprodukters topografi

Rådets direktiv 87/54/EØF af 16. december 1986 om retlig beskyttelse af halvlederprodukters topografi

Mål

At tilvejebringe retmæssig beskyttelse af halvlederprodukters udformning (topografier), uanset om det drejer sig om individuelle komponenter eller hele eller en del af et integreret kredsløb på en halvlederchip.

Indhold

Direktiv 87/54/EØF beskytter de intellektuelle ejendomsrettigheder for ophavsmanden til en topografi, for så vidt den opfylder betingelserne om, at den skal være resultatet af ophavsmandens egen intellektuelle indsats og ikke er almindelig inden for halvlederindustrien. Det omfatter retten til at tillade eller forbyde (a) reproduktion af en beskyttet topografi og (b) erhvervmæssig udnyttelse eller indførsel af en topografi eller et produkt med denne topografi.

Igangværende lovgivningsmæssige aktioner

På baggrund af den relevante bestemmelse (artikel 14ter) i Berner-konventionen har Europa-Kommissionen foreslået et direktiv om kunstnernes rettigheder ved videresalg af deres kunstværker (droit de suite)⁴³. Rettighederne ved videresalg er de rettigheder, som giver forfatteren eller efter dennes død arvingerne og andre begunstigede ret til at modtage en procentdel af videresalgsprisen for et værk inden for den bildende kunst, hver gang det videresælges.

Rådet har allerede fastlagt en fælles holdning; i henhold til artikel 6, stk. 2, i den fælles holdning kan administrationen af rettighederne ved videresalg overlades til et forvaltningsselskab.

Udkastet til et direktiv om ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet har til formål at sikre et indre marked, hvad angår ophavsret og beslægtede rettigheder og med særlig vægt på nye produkter og tjenesteydelser. Med det tilpasser og supplerer man de eksisterende rammer for ophavsret og beslægtede rettigheder i EU for at imødekomme de nye udfordringer, som stilles af teknologien, til fordel for både rettighedshaverne og brugerne. Ydermere lever man med direktivet op til substansen i de vigtigste forpligtelser i WIPO's internettraktater på EU-plan. Rådet er allerede nået til politisk enighed om en fælles holdning. Muligvis kan direktivet om ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet blive endeligt vedtaget i begyndelsen af 2001⁴⁴.

10. OFFENTLIGE INDKØB

Igangværende lovgivningsmæssige aktioner

Europa-Kommissionen har offentliggjort et forslag med henblik på at forenkle og modernisere direktiverne om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af offentlige indkøbskontrakter, offentlige tjenesteydelseskontrakter og offentlige bygge- og anlægskontrakter⁴⁵. Forslaget forelægges i form af en enkelt tekst om indkøbskontrakter, bygge- og anlægskontrakter og tjenesteydelseskontrakter for at kodificere procedurene vedrørende disse kontrakter i en enkelt tekst med henblik på at sikre ensartethed under lovgivningsprocessen. Afsnit II i forslaget vedrører de specifikke regler, som finder anvendelse i forbindelse med kontrakter. Forslaget er i en tidlig fase i lovgivningsprocessen, og man forventer tidligst en fælles holdning fra Rådet i begyndelsen af juni 2001.

10.1. Offentlige tjenesteydelsesaftaler

Rådets direktiv 92/50/EØF af 18. juni 1992 om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af offentlige tjenesteydelsesaftaler

Mål

At samordne fremgangsmåderne for indgåelse af offentlige tjenesteydelsesaftaler, for så vidt sådanne aftaler ikke allerede er omfattet af fremgangsmåderne ved indgåelse af offentlige bygge- og anlægskontrakter og offentlige indkøbskontrakter.

Indhold

⁴³ Forslaget afventer på nuværende tidspunkt Ministerrådets andenbehandling (7. februar 2001).

⁴⁴ Forslaget afventer på nuværende tidspunkt Europa-Parlamentets andenbehandling (7. februar 2001).

⁴⁵ EFT C 29 af 30.1.2001, s. 11.

Direktiv 92/50/EØF finder anvendelse på offentlige tjenesteydelsesaftaler, hvis anslåede værdi uden moms er 200 000 EUR eller derover medregnet tjenesteyderens samlede anslåede vederlag. Direktivet omfatter aftaler vedrørende en samlet præstation af tjenesteydelser og varer eller leverancer, hvis værdien af tjenesteydelserne overstiger værdien af varerne eller leverancerne. Direktivet finder ikke anvendelse på aftaler, som er underlagt visse internationale aftaler, eller som skal indgås i henhold til en international organisations specifikke procedurer, aftaler, der er erklæret hemmelige, eller hvis udførelse skal ledsages af særlige sikkerhedsforanstaltninger, og offentlige tjenesteydelsesaftaler, som tildeles på grundlag af en eneret, der er tildelt i henhold til nationale bestemmelser, der er forenelige med Traktaten.

De ordregivende myndigheder skal for alle tjenesteydelser fastlægge tekniske specifikationer, som er i overensstemmelse med de europæiske standarder. For de tjenesteydelser, som defineres som prioriterede tjenesteydelser (bilag IA) findes der en række supplerende regler vedrørende valg af procedurer for indgåelse af aftaler og regler vedrørende projektkonkurrencer. De ordregivende myndigheder er forpligtet til at anvende én af følgende tre proceduretyper, når de indgår en aftale vedrørende prioriterede tjenesteydelser. For det første er der offentlige udbud, hvor alle interesserede ansøgere kan indsende tilbud. Derudover er der det begrænsede udbud, hvor kun ansøgere, som er blevet opfordret hertil, kan indsende tilbud. Sluttelig anvendes der i de i direktivet anførte specifikke tilfælde udbud efter forhandling, hvor den ordregivende myndighed henvender sig til en række leverandører efter eget valg og gennemfører forhandlinger vedrørende kontraktbetingelserne med en eller flere af dem. En ordregivende myndighed kan også beslutte at arrangere en projektkonkurrence.

I forbindelse med prioriterede tjenesteydelser fastlægger direktivet også fælles regler for offentliggørelse ved hjælp af brugen af modeller, som danner grundlag for de bekendtgørelser, som offentliggøres. Der findes også fælles regler om deltagelse og indgåelse af aftaler for at sikre, at disse indgås på baggrund af fastlagte kriterier. Tjenesteydere, hvis bo er under konkurs, likvidation eller skifte kan udelukkes fra deltagelse i udbudsproceduren.

10.2. Offentlige bygge- og anlægskontrakter

Rådets direktiv 93/37/EØF af 14. juni 1993 om samordning af fremgangsmåderne med hensyn til indgåelse af offentlige bygge- og anlægskontrakter

Mål

At konsolidere og koordinere fremgangsmåderne med hensyn til indgåelse af offentlige bygge- og anlægskontrakter.

Indhold

Direktiv 93/37/EØF finder anvendelse på aftaler⁴⁶, som til genstand har udførelse eller både udførelse og projektering af arbejder vedrørende bygge- og anlægsaktiviteter, installationer

⁴⁶ Undtaget kontrakter vedrørende produktion, transport eller distribution af drikkevand; kontrakter som tildeles af myndigheder, hvis vigtigste aktivitet er at producere eller distribuere energi, og kontrakter vedrørende telekommunikation. Direktivet finder heller ikke anvendelse på kontrakter, som er erklæret hemmelige eller vedrører beskyttelsen af medlemsstaternes væsentlige interesser. Direktivet finder endvidere ikke anvendelse på visse kontrakter underlagt internationale aftaler, eller som skal indgås i henhold til en international organisations specifikke procedurer.

eller færdiggørelse af arbejder eller ved et hvilket som helst middel at lade et bygge- og anlægsarbejde udføre, som svarer til de af den ordregivende myndighed fastlagte behov.

Medlemsstaternes ordregivende myndigheder skal sikre, at bestemmelserne i dette direktiv bliver overholdt, når de yder direkte tilskud på mere end 50 % til en bygge- og anlægskontrakt, hvis anslåede værdi uden moms er over en bestemt grænse⁴⁷, og som indgås af dem selv eller andre myndigheder.

De ordregivende myndigheder er forpligtet til at anvende én af følgende tre proceduretyper, når de indgår en aftale. For det første er der offentlige udbud, hvor alle interesserede ansøgere kan indsende tilbud. Derudover er der det begrænsede udbud, hvor kun ansøgere, som er blevet opfordret hertil, kan indsende tilbud. Sluttelig anvendes der i de i direktivet anførte specifikke tilfælde udbud efter forhandling, hvor den ordregivende myndighed henvender sig til en række leverandører efter eget valg og gennemfører forhandlinger vedrørende kontraktbetingelserne med en eller flere af dem.

I henhold til direktivet er de ordregivende myndigheder i forbindelse med arbejdet også forpligtet til at give kontrahenten generelle tekniske specifikationer i overensstemmelse med de europæiske standarder eller kontrakt dokumenter vedrørende hver enkelt kontrakt. Man er også forpligtet til at offentliggøre bekendtgørelser med en række oplysninger om kontrakten i overensstemmelse med visse fastsatte modeller og frister.

Direktivet fastsætter også reglerne vedrørende udvælgelsen af entreprenører og tildelingen af kontrakter. Senest 15 dage efter modtagelsen af anmodningen skal den ordregivende myndighed meddele alle forbigåede ansøgere eller bydende, der anmoder derom, begrundelsen for, at deres ansøgning eller bud er blevet forkastet. Dette skal gøres i form af en detaljeret skriftlig rapport vedrørende hver indgået kontrakt med angivelse af den ordregivende myndigheds navn og adresse, navnene på de valgte ansøgere eller bydende og begrundelsen for valget af dem. Rapporten skal også omfatte en liste med navnene på de forbigåede ansøgere eller bydende og begrundelsen for tilsidesættelsen af dem samt navnet på den valgte entreprenør og begrundelsen for valget af hans bud.

10.3. Klageprocedurerne i forbindelse med indgåelse af offentlige indkøbs- samt bygge- og anlægskontrakter

Rådets direktiv 89/665/EØF af 21 . december 1989 om samordning af love og administrative bestemmelser vedrørende anvendelsen af klageprocedurerne i forbindelse med indgåelse af offentlige indkøbs- samt bygge- og anlægskontrakter som ændret ved Rådets direktiv 92/50/EØF.

Mål

Direktivet har til formål at sikre, at der er adgang til klageprocedurerne for tilstrækkeligt interesserede parter, som har lidt eller vil kunne lide skade som følge af en påstået overtrædelse (artikel 1).

Indhold

⁴⁷ Ikke under 5 mio. EUR; den fastsatte tærskels modværdi i national valuta skal med virkning fra 1. januar 1992 justeres hver andet år.

I alle medlemsstaterne findes der klagemuligheder i tilfælde, hvor de ordregivende myndigheder træffer beslutninger, som er i strid med lovgivningen. Klagemulighederne skal navnlig omfatte midlertidige foranstaltninger, herunder at den pågældende procedure for indgåelse af en kontrakt stilles i bero, og at ulovlige beslutninger og beslutninger, som indebærer forskelsbehandling, annulleres (artikel 2).

BILAG II
FORTEGNELSE OVER INTERNATIONALE INSTRUMENTER I FORBINDELSE
MED MATERIELLE AFTALERETLIGE SPØRGSMÅL

1. FN-KONVENTIONER

CONVENTION ON THE LIMITATION PERIOD IN THE INTERNATIONAL SALE OF GOODS (konvention om forældelsesfrister ved internationale varekøb) vedtaget i New York i 1974, ændret ved PROTOCOL AMENDING THE CONVENTION ON THE LIMITATION PERIOD IN THE INTERNATIONAL SALE OF GOODS (protokol om ændring af konvention om forældelsesfrister ved internationale varekøb af 11.04.1980).

Status:

Konventionen, ændret ved protokollen, er trådt i kraft (ingen EU-medlemsstat har underskrevet protokollen eller konventionen). Det tidligere DDR deltog i kraft af sin tiltrædelse den 31. august 1989 i protokollen om ændring af konventionen og således også i konventionen fra 1974.

UNITED NATIONS CONVENTION ON CONTRACTS FOR THE INTERNATIONAL SALE OF GOODS (FN's konvention vedrørende aftaler om internationale varekøb) vedtaget i Wien i 1980.

Status:

Kun Det Forenede Kongerige, Portugal og Irland er ikke tiltrådt konventionen, dvs. at de ikke er blandt de kontraherende parter. Konventionen er i kraft i de øvrige EU-medlemsstater.

UNCITRAL LEGAL GUIDE ON INTERNATIONAL COUNTERTRADE TRANSACTIONS (UNCITRALs juridiske vejledning om internationale modkøbsforretninger) vedtaget i 1992.

Status:

Ikke retligt bindende.

UNITED NATIONS CONVENTION ON INTERNATIONAL BILLS OF EXCHANGE AND INTERNATIONAL PROMISSORY NOTES (FN's konvention vedrørende aftaler om internationale veksler og internationale egenveksler) vedtaget i New York i 1988.

Status:

Denne konvention er ikke trådt i kraft. Der kræves 10 ratificeringer. Ingen EU-medlemsstater har underskrevet den.

UNCITRAL LEGAL GUIDE ON ELECTRONIC FUNDS TRANSFERS (UNCITRALs juridiske vejledning om elektroniske pengeoverførsler) vedtaget i 1987.

Status:

Ikke retligt bindende.

UNCITRAL MODEL LAW ON INTERNATIONAL CREDIT TRANSFERS (UNCITRALs lovgivningsmodel for internationale kreditoverførsler) vedtaget i 1992.

Status:

Er bindende, når den er gennemført som national lov.

UNITED NATIONS CONVENTION ON INDEPENDENT GUARANTEES AND STAND-BY LETTERS OF CREDIT (FN's konvention vedrørende uafhængige garantier og afgivne kredittilsagn) vedtaget i New York i 1996.

Status:

Konventionen trådte i kraft den 1. januar 2000. Ingen EU-medlemsstater har underskrevet den.

UNITED NATIONS CONVENTION ON THE CARRIAGE OF GOODS BY SEA (FN's konvention vedrørende søtransport af gods) vedtaget i Hamburg i 1978 (HAMBURG-REGLERNE).

Status:

Konventionen trådte i kraft den 1. november 1992.

Underskrevet af Danmark (18.04.1979), Finland (18.04.1979), Frankrig (18.04.1979), Tyskland (31.03.1978), Portugal (31.03.1978) og Sverige (18.04.1979).

Ratificeret af Østrig (29.07.1993).

UNITED NATIONS CONVENTION ON THE LIABILITY OF OPERATORS OF TRANSPORT TERMINALS IN INTERNATIONAL TRADE (FN's konvention vedrørende transportterminaloperatørers ansvar i international handel) vedtaget i Wien i 1991.

Status:

Denne konvention er ikke trådt i kraft. Der kræves 5 ratificeringer.

Underskrevet af Frankrig (15.10.1991) og Spanien (15.04.1991).

UNCITRAL MODEL LAW ON ELECTRONIC COMMERCE WITH GUIDE TO ENACTMENT (UNCITRAL's lovgivningsmodel for elektronisk handel med vejledning for gennemførelse) vedtaget i 1996, tilføjelse af artikel 5a vedtaget i 1998.

Status:

Er bindende, når den er gennemført som national lov.

UNCITRAL Legal Guide on Drawing Up International Contracts for the Construction of Industrial Works (UNCITRALs juridiske vejledning om udfærdigelse af internationale kontrakter vedrørende opførelse af industri anlæg) vedtaget i New York i 1987.

Status:

Ikke retligt bindende.

2. UNIDROIT (DET INTERNATIONALE INSTITUT FOR UDARBEJDELSE AF ENSARTEDE REGLER INDEN FOR AFTALERETTEN)

UNIDROIT Principles for International Commercial Contracts (UNIDROIT-principper for internationale handelsaftaler) vedtaget i 1994

Status:

Ikke retligt bindende.

CONVENTION RELATING TO A UNIFORM LAW ON THE INTERNATIONAL SALE OF GOODS (konvention vedrørende ensartet lovgivning for internationale varekøb) underskrevet i Haag i 1964.

Status:

I kraft i Det Forenede Kongerige (ratificeret 31.08.1967). Opsagt af Italien (11.12.1986), Tyskland (1.01.1990), Nederlandene (1.01.1991), Belgien (1.11.1996) og Luxembourg (20.01.1997).

Underskrevet af Grækenland (ad referendum 3.08.1964) og Frankrig (31.12.1965).

CONVENTION RELATING TO A UNIFORM LAW ON THE FORMATION OF CONTRACTS FOR THE INTERNATIONAL SALE OF GOODS (konvention vedrørende ensartet lovgivning for udformning af aftaler om internationale varekøb) underskrevet i Haag den 1. juli 1964.

Status:

I kraft i Det Forenede Kongerige (ratificeret 31.08.1967) og opsagt af Italien (11.12.1986), Tyskland (1.01.1990), Nederlandene (1.01.1991), Belgien (1.11.1996) og Luxembourg (20.01.1998).

Underskrevet af Grækenland (ad referendum 3.08.1964) og Frankrig (31.12.1965).

CONVENTION ON AGENCY IN THE INTERNATIONAL SALE OF GOODS (konvention vedrørende agenturer i internationale varekøb) underskrevet i Geneve den 17. februar 1983.

Status:

Ratificeret af Italien (16.06.1986) og Frankrig (7.08.1987).

Er ikke underskrevet af andre EU-medlemsstater.

Konventionen træder først i kraft, når den vedtages af ti underskrivende stater (artikel 33).

UNIDROIT CONVENTION ON INTERNATIONAL FINANCIAL LEASING (UNIDROIT-konvention vedrørende international finansiel leasing) vedtaget i Ottawa den 28. maj 1988.

Status:

Denne konvention er i kraft.

Ratificeret af Frankrig (med erklæring 23.09.1991) og Italien (29.11.1993).

Underskrevet af Finland (30.11.1990) og Belgien (21.12.1990).

UNIDROIT CONVENTION ON INTERNATIONAL FACTORING (UNIDROIT-konvention vedrørende international factoring) vedtaget i Ottawa den 28 maj 1998.

Status:

Denne konvention er i kraft.

Ratificeret af Frankrig (med erklæring 23.09.1991), Italien (29.11.1993) og Tyskland (20.05.1998).

Underskrevet af Finland (30.11.1990), Belgien (21.12.1990) og Det Forenede Kongerige (31.12.1990).

3. EUROPARÅDETS INSTRUMENTER

EUROPEAN CONVENTION ON COMPULSORY INSURANCE AGAINST CIVIL LIABILITY IN RESPECT OF MOTOR VEHICLES (europæisk konvention vedrørende obligatorisk forsikring mod skadesansvar i forbindelse med motorkøretøjer) underskrevet i Strasbourg 20.04.1959.

Status:

Konventionen trådte i kraft 22.09.1969.

Ratificeret af Østrig (10.04.1972), Danmark (24.06.1969), Tyskland (5.01.1966), Grækenland (29.05.1961) og Sverige (22.06.1969).

Underskrevet af Belgien (20.04.1959), Frankrig (20.04.1959), Italien (20.04.1959) og Luxembourg (20.04.1959).

CONVENTION ON THE LIABILITY OF HOTELKEEPERS CONCERNING THE PROPERTY OF THEIR GUESTS (konvention om hotelejeres erstatningsansvar med hensyn til gæsternes medbragte ejendom) underskrevet i Paris 17.12.1962.

Status:

Konventionen trådte i kraft 15.02.1967.

Ratificeret af Belgien (14.09.1972), Frankrig (19.09.1967), Tyskland (14.11.1966), Irland (7.05.1963), Italien (11.05.1979), Luxembourg (25.01.1980) og Det Forenede Kongerige (12.07.1963).

Underskrevet af Østrig (17.12.1962), Grækenland (17.12.1962) og Nederlandene (17.12.1962).

CONVENTION ON THE UNIFICATION OF CERTAIN POINTS OF SUBSTANTIVE LAW ON PATENTS FOR INVENTION (konvention om indførelse af visse ensartede regler for patentering) underskrevet i Strasbourg 27.11.1963.

Status:

Konventionen trådte i kraft den 1. august 1980.

Ratificeret af Belgien (23.09.1999), Danmark (29.09.1989), Frankrig (27.02.1980), Tyskland (30.04.1980), Irland (25.01.1968), Italien (17.02.1981), Luxembourg (14.09.1977), Nederlandene (2.09.1987), Sverige (3.03.1978) og Det Forenede Kongerige (16.11.1977).

EUROPEAN CONVENTION ON ESTABLISHMENT OF COMPANIES (europæisk konvention om stiftelse af virksomheder) underskrevet i Strasbourg 20.01.1966.

Status:

Denne konvention er ikke trådt i kraft. Der kræves 5 ratificeringer.

Underskrevet af Belgien (20.01.1966), Tyskland (5.11.1968), Italien (24.03.1966) og Luxembourg (18.09.1968).

EUROPEAN CONVENTION ON FOREIGN MONEY LIABILITIES (europæisk konvention om gæld i fremmed valuta) underskrevet i Paris 11.12.1967.

Status:

Denne konvention er ikke trådt i kraft. Der kræves 3 ratificeringer.

Ratificeret af Luxembourg (9.02.1981).

Underskrevet af Østrig (11.12.1967), Frankrig (11.12.1967) og Tyskland (11.12.1967).

EUROPEAN AGREEMENT ON "AU PAIR" PLACEMENT (europæisk aftale om "au pair"-ansættelse) underskrevet i Strasbourg 24.11.1969.

Status:

Konventionen trådte i kraft den 30.05.1971.

Ratificeret af Danmark (29.04.1971), Frankrig (5.02.1971), Italien (8.11.1973), Luxembourg (24.07.1990) og Spanien (11.08.1988).

Underskrevet af Belgien (24.11.1969), Finland (16.07.1997), Tyskland (2.10.1976) og Grækenland (22.08.1979).

EUROPEAN CONVENTION ON THE PLACE OF PAYMENT OF MONEY LIABILITIES (europæisk konvention om betalingssted for pengegæld) underskrevet i Basel 16.05.1972.

Status:

Denne konvention er ikke trådt i kraft. Der kræves 5 ratificeringer.

Underskrevet af Østrig (16.05.1972), Tyskland (16.05.1972) og Nederlandene (16.05.1972).

EUROPEAN CONVENTION ON THE CALCULATION OF TIME-LIMITS (europæisk konvention om beregning af tidsfrister) underskrevet i Basel 6.05.1974.

Status:

Konventionen trådte i kraft den 28. april 1983.

Ratificeret af Østrig (11.08.1977) og Luxembourg (11.10.1984).

Underskrevet af Sverige, Portugal, Spanien, Tyskland, Belgien, Italien og Frankrig.

EUROPEAN CONVENTION ON CIVIL LIABILITY FOR DAMAGE CAUSED BY MOTOR VEHICLES (europæisk konvention om erstatningsansvar for skader forårsaget af motorkøretøjer) underskrevet i Strasbourg 14.05.1973.

Status:

Denne konvention er ikke trådt i kraft. Der kræves 3 ratificeringer.

Underskrevet af Tyskland (14.05.1973).

EUROPEAN CONVENTION ON PRODUCTS LIABILITY IN REGARD TO PERSONAL INJURY AND DEATH (europæisk konvention om produktansvar i forbindelse med personskade, herunder død) underskrevet i Strasbourg 27.01.1977.

Status:

Denne konvention er ikke trådt i kraft. Der kræves 3 ratificeringer.

Underskrevet af Østrig (11.08.1977), Belgien (27.01.1977), Frankrig (27.01.1977) og Luxembourg (27.01.1977).

CONVENTION ON CIVIL LIABILITY FOR DAMAGE RESULTING FROM ACTIVITIES DANGEROUS TO THE ENVIRONMENT (konvention om erstatningsansvar for skader opstået som følge af miljøskadelige handlinger) underskrevet i Lugano 21.06.1993.

Status:

Denne konvention er ikke trådt i kraft. Der kræves 3 ratificeringer.

Underskrevet af Finland (21.06.1993), Grækenland (21.06.1993), Italien (21.06.1993), Luxembourg (22.06.1993), Nederlandene (21.06.1993) og Portugal (06.03.1997).

EUROPEAN CONVENTION RELATING TO QUESTIONS ON COPYRIGHT LAW AND NEIGHBOURING RIGHTS IN THE FRAMEWORK OF TRANSFRONTIER BROADCASTING BY SATELLITE (europæisk konvention om spørgsmål vedrørende ophavsret og beslægtede rettigheder i forbindelse med grænseoverskridende radio- og tv-udsendelser via satellit) underskrevet i Strasbourg 11.05.1994.

Status:

Denne konvention er ikke trådt i kraft. Der kræves 7 ratificeringer.

Underskrevet af Belgien (06.08.1998), Tyskland (18.04.1997), Luxembourg (11.05.1994), Spanien (11.05.1994) og Det Forenede Kongerige (2.10.1996).

CIVIL LAW CONVENTION ON CORRUPTION (civilretlig konvention om korruption) underskrevet i Strasbourg 4.11.1999.

Status:

Denne konvention er ikke trådt i kraft. Der kræves 14 ratificeringer.

Underskrevet af Belgien (8.06.2000), Danmark (4.11.1999), Finland (8.06.2000), Frankrig (26.11.1999), Tyskland (4.11.1999), Grækenland (8.06.2000), Irland (4.11.1999), Italien (4.11.1999), Luxembourg (4.11.1999), Sverige (8.06.2000) og Det Forenede Kongerige (8.06.2000).

CONVENTION RELATING TO STOPS ON BEARER SECURITIES IN INTERNATIONAL CIRCULATION (konvention vedrørende afskaffelse af ihændehaverværdipapirer i internationalt omløb) underskrevet i Haag 28.05.1970.

Status:

Konventionen trådte i kraft den 11. februar 1979.

Ratificeret af Østrig (11.08.1977), Belgien (23.05.1973), Frankrig (23.05.1973) og Luxembourg (23.05.1973).

Underskrevet af Tyskland (28.05.1970), Irland (23.04.1974), Nederlandene (23.04.1974) og Det Forenede Kongerige (28.05.1970).

EUROPEAN CONVENTION ON CERTAIN INTERNATIONAL ASPECTS OF BANKRUPTCY (europæisk konvention om visse internationale aspekter ved konkurs) underskrevet i Istanbul 5.06.1990.

Status:

Denne konvention er ikke trådt i kraft. Der kræves 3 ratificeringer.

Underskrevet af Belgien (13.06.1990), Frankrig (5.06.1990), Tyskland (5.06.2000), Grækenland (5.06.1990), Italien (15.01.1991) og Luxembourg (5.06.1990).

BILAG III
OPBYGNINGEN AF FÆLLESSKABSBESTEMMELSERNE OG RELEVANTE
BINDENDE INSTRUMENTER

1. KONTRAKTEN

1.1. Generelt

Direktiv **90/314/EØF** om pakkerejser er det eneste, der giver retlig definition af begrebet "kontrakt": "en aftale, der omfatter forbrugeren og rejsearrangøren og/eller formidleren" (artikel 2, stk. 5).

Der findes færdigformulerede standardkontrakter og kontrakter, der er resultatet af individuelle forhandlinger. I direktiv **93/13/EØF** om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler er det fastsat, hvornår et kontraktvilkår anses for ikke at have været genstand for individuel forhandling (artikel 3, stk. 2), og derfor er underkastet kontrol i henhold til direktivet.

Også i direktiv **2000/35/EF** om forsinket betaling er der nogle elementer, der skal tages i betragtning, når det skal afgøres, om en aftale er urimelig (artikel 3, stk. 3-5).

Som udtryk for et generelt princip i forbrugerretten skal kontraktvilkår være udarbejdet på en klar og forståelig måde (jf. direktiv **93/13/EØF** om urimelige kontraktvilkår (artikel 5), **90/314/EØF** om pakkerejser (artikel 3, stk. 2), **1999/44/EF** om forbruger køb (artikel 6, stk. 2), **97/7/EF** om fjernsalg (artikel 4, stk. 2) samt forslag til direktiv om fjernsalg af finansielle tjenesteydelser (artikel 3, stk. 2)).

Urimelige kontraktvilkår i en forbruger aftale binder ikke forbrugeren (artikel 6, stk. 1, i direktiv **93/13/EØF** om urimelige kontraktvilkår).

Visse direktiver indeholder bestemmelser, der afspejler almindelige principper, f.eks. princippet om god tro (jf. direktiv **86/653/EØF** om selvstændige handelsagenter (artikel 3) og **93/13/EØF** om urimelige kontraktvilkår (artikel 3)) og princippet om fortolkning af kontraktvilkår på den måde, som er mest gunstig for forbrugeren (artikel 5 i direktiv **93/13/EØF** om urimelige kontraktvilkår).

1.2. Indgåelse af en kontrakt: tilbud og antagelse

FN's konvention om aftaler om internationale køb (**CISG**) indeholder bestemmelser om indgåelse af aftaler (artikel 14-24).

CISG beskriver betingelserne for, hvornår et forslag om indgåelse af en kontrakt kan betragtes som et tilbud. Endvidere omhandler den emner som virkning, tilbagekaldelse og afvisning af et tilbud samt spørgsmålet om antagelse af et tilbud.

Ifølge artikel 9 i **97/7/EF** om fjernsalg og artikel 9 i forslaget til direktiv om fjernsalg af finansielle tjenesteydelser er det forbudt at levere varer eller tjenesteydelser til en forbruger uden forudgående bestilling fra denne (levering uden forudgående anmodning). Manglende svar er ikke ensbetydende med samtykke.

1.3. Form

Ifølge direktiv **2000/31/EF** om elektronisk handel skal medlemsstaterne sikre, at deres retssystem gør det muligt at indgå kontrakter elektronisk.

I direktiv **86/653/EØF** om selvstændige handelsagenter er det fastsat, at hver af parterne har på begæring ret til fra den anden part at modtage et underskrevet dokument. Men generelt kan kontrakter også indgå mundtligt på gyldig måde (artikel 13).

Andre direktiver på forbrugerbeskyttelsesområdet foreskriver skriftlige kontrakter (jf. direktiv **87/102/EØF** om forbrugerkredit (artikel 4 og 6, stk. 1), **90/314/EØF** om pakkerejser (artikel 4, stk. 2, litra b)) og **94/47/EF** om timeshare (artikel 4)).

I direktiv **99/93/EF** om en ramme for elektroniske signaturer opstilles kriterier for at give elektroniske signaturer samme status som håndskrevne underskrifter.

1.4. Ophør

CISG fastslår, at parterne ved overenskomst kan bringe en aftale til ophør (artikel 29).

Ifølge artikel 15 i direktiv **86/653/EØF** om selvstændige handelsagenter kan hver af parterne opsige en kontrakt, der er indgået på ubestemt tid, men kun med et opsigelsesvarsel (1-3 måneder afhængigt af kontrakten løbetid).

Visse forbrugerbeskyttelsesdirektiver giver ret til at fortryde aftalen, uden at der kan kræves bod, og uden angivelse af årsag (jf. direktiv **97/7/EF** om fjernsalg (artikel 6, frist på 7 dage) samt forslag til direktiv om fjernsalg af finansielle tjenesteydelser (frist på 14 til 30 dage), **85/577/EØF** om aftaler indgået uden for fast forretningssted (artikel 5, frist på 7 dage) og **94/47/EF** om timeshare (artikel 5, frist på 10 dage). Bestemmelser herom findes også i direktiv **90/619/EØF** om livsforsikring (artikel 15, frist på 14 til 30 dage).

2. FORPLIGTELSE I HENHOLD TIL KONTRAKTEN OG FORUD FOR KONTRAKTENS INDGÅELSE

2.1. Forpligtelser, som påhviler den part, der leverer varen eller tjenesteydelsen

2.1.1. *Krav til information*

2.1.1.1. Generelt/Form

I mange direktiver er det fastsat, at oplysningerne skal gives skriftligt (jf. direktiv **85/577/EØF** om aftaler indgået uden for fast forretningssted (artikel 4), **87/102/EØF** om forbrugerkredit (artikel 4 og 6, stk. 1), **90/314/EØF** om pakkerejser (artikel 4, stk. 1, litra a) og b)), **94/47/EF** om timeshare (artikel 3, stk. 1, og artikel 2, stk. 4), **97/7/EF** om fjernsalg (artikel 5) samt forslag til direktiv om fjernsalg af finansielle tjenesteydelser (artikel 3)).

Oplysningerne skal gives på en klar og forståelig måde (jf. direktiv **2000/31/EF** om elektronisk handel (artikel 10, stk. 1), **97/7/EF** om fjernsalg (artikel 5), **85/577/EØF** om aftaler indgået uden for fast forretningssted (artikel 4) **90/314/EØF** om pakkerejser (artikel 4, stk. 1) og **94/47/EF** om timeshare (artikel 3, stk. 2)).

De oplysninger, der gives, udgør en integrerende del af kontrakten og er bindende for tjenesteyderen i henhold til direktiv **94/47/EF** om timeshare (artikel 3, stk. 2) og **90/314/EØF** om pakkerejser (artikel 3, stk. 2).

Der er også bestemmelser om ændringer af oplysningerne og om underretning herom til forbrugeren (jf. direktiv **94/47/EF** om timeshare (artikel 3, stk. 2), **90/314/EØF** om pakkerejser (artikel 3, stk. 2) og **87/102/EØF** om forbrugercredit (artikel 6, stk. 2)).

2.1.1.2. Eksempler på krav til oplysninger og på, hvornår oplysningerne skal gives

aa) inden kontrakten indgås

I mange forbrugerbeskyttelsesdirektiver er det fastsat, at oplysningerne skal gives, inden kontrakten indgås. Sådanne oplysninger omhandler normalt f.eks. varens eller tjenesteydelsens vigtigste egenskaber, pris og supplerende udgifter, betalingsbetingelser, forbrugers rettigheder og forpligtelser samt procedurer for at ophæve kontrakten og for at klage (jf. direktiv **97/7/EF** om fjernsalg (artikel 4, oplysningerne skal gives i god tid under aftalens opfyldelse, og senest ved leveringen (artikel 5)), **87/102/EØF** om forbrugercredit (artikel 6, oplysningerne kan gives ved eller inden indgåelsen af aftalen), **94/47/EF** om timeshare (artikel 3, stk. 1), **90/314/EØF** om pakkerejser (artikel 3 og artikel 4, stk. 1, litra a)), **92/96/EØF** om livsforsikring (artikel 31, stk. 1, og bilag II, med særlig oplysninger om overskudsdeling, tilbagekøbsværdi og ristorno) og **97/5/EF** om grænseoverskridende pengeoverførsler (artikel 3, med særlige oplysninger om overførselstid, provisioner og gebyrer)).

Ifølge direktiv **2000/31/EF** om elektronisk handel skal oplysninger gives i de forskellige tekniske led i forbindelse med kontraktens indgåelse om, hvordan kontrakten opbevares, og om de sprog, kontrakten kan indgås på, samt om eksisterende adfærdskodekser (artikel 10, stk. 1 og 2).

bb) ved kontraktens indgåelse

Direktiv **87/344/EØF** om retshjælpsforsikring forpligter forsikringsgiveren til at informere forsikringstageren om dennes ret til at anmode om en voldgiftsprocedure og til at anerkende dennes ret til frit at vælge sin advokat.

I direktiv **90/314/EØF** om pakkerejser er det fastsat i artikel 4, stk. 2, at kontrakten skal indeholde visse af de bestemmelser, der omhandles i bilaget.

cc) efter at kontrakten er indgået

Ifølge det tredje livsforsikringsdirektiv **92/96/EØF** skal forsikringsgiveren informere forsikringstageren om enhver ændring af oplysningerne om forsikringsselskabet og policebetingelserne. Forsikringstageren skal informeres om overskudsdeling og bonus (artikel 31, stk. 2, og bilag II). Ligeledes skal forbrugeren ifølge direktiv **87/102/EØF** om forbrugercredit informeres om enhver ændring i den årlige rente eller de øvrige omkostninger (artikel 6, stk. 2).

I direktiv **97/5/EF** om grænseoverskridende pengeoverførsler er det fastsat, at institutterne efter en grænseoverskridende pengeoverførsel oplyser om en reference, der gør det muligt for kunden at identificere overførslen, om overførselsbeløbets faktiske størrelse, summen af alle gebyrer osv. (artikel 4).

Ifølge artikel 12 i direktiv **86/653/EØF** om selvstændige handelsagenter skal en handelsagent have en nota over erhvervet provision, inkl. de elementer, der indgår i beregningen.

Ifølge direktiv **90/314/EØF** om pakkerejser skal forbrugeren have supplerende oplysninger om rejsen (artikel 4, stk. 1, litra b)).

Ifølge direktiv **85/577/EØF** om aftaler indgået uden for fast forretningssted skal der gives oplysninger om oplyse retten til at opsigte aftalen samt om navn og adresse på en person, over for hvem denne ret kan udøves (artikel 4).

2.1.2. Handelsmæssige garantier

Der findes et særligt direktiv, der omhandler handelsmæssige garantier, nemlig direktiv **99/44/EF** om forbrugerkøb, hvor "garanti" defineres, og som beskriver indhold osv. (artikel 6).

2.1.3. Opfyldelse af forpligtelserne

I **CISG** er det fastsat, at sælger er forpligtet til at levere varen, og der er bestemmelser om sted og tidspunkt for levering (artikel 30 og 31).

Ifølge artikel 7, stk. 1, i direktiv **97/7/EF** om fjernsalg skal leverandøren effektivt bestillingen senest 30 dage regnet fra dagen efter, at forbrugeren har afgivet sin bestilling til leverandøren.

I henhold til forslag til direktiv om fjernsalg af finansielle tjenesteydelser skal forbrugeren give udtrykkeligt samtykke, hvis kontrakten skal træde i kraft, inden fortrydelsesfristen er udløbet (artikel 5). I henhold til **CISG** kan køber tage imod levering af varen eller afvise den, hvis sælger leverer varen før den fastsatte tid.

2.1.4. Opfyldelse i overensstemmelse med kontrakten

I direktiv **99/44/EF** om forbrugerkøb er det fastsat, at sælger forpligtet til at levere varer, der er i overensstemmelse med kontrakten, og sælger er ansvarlig i tilfælde af manglende overensstemmelse (artikel 2 og 3 samt artikel 35-44 i **CISG**).

Også direktiv **90/314/EØF** om pakkerejser indeholder krav om, at medlemsstaterne sikrer, at rejsearrangøren og/eller formidleren er ansvarlig for, at de kontraktmæssige forpligtelser opfyldes (artikel 5, stk. 2).

2.2. Den anden kontrahents forpligtelser

Hvad angår købers forpligtelser hedder det i **CISG**, at køber er forpligtet til at betale købesummen for varerne og til tage imod leveringen af dem (artikel 53 og 60). Konventionen indeholder også bestemmelser om fastsættelse af købesummen og om tid og sted for betalingen (artikel 55-59).

I direktiv **86/653/EØF** om selvstændige handelsagenter skelnes der mellem et forhandlet vederlag og en sædvanlig provision, og det fastsættes bestemmelser om retten hertil (artikel 6-8) samt om denne rets bortfald (artikel 11). Er der ikke nogen aftale eller sædvanlig praksis, har handelsagenten ret til et rimeligt vederlag (artikel 6, stk. 1).

3. KONSEKVENSER AF MANGLENDE OPFYLDELSE AF KONTRAKTFORPLIGTELSE

3.1. Fortrydelse, ophævelse og annullering

Direktiverne omfatter diverse muligheder for at bringe en kontrakt til ophør.

Ifølge direktiv **90/314/EØF** om pakkerejser har forbrugeren ret til at hæve kontrakten uden at pådrage sig ansvar, hvis rejsearrangøren har ændret kontrakten på et væsentligt punkt.

Nogle direktiver omhandler udtrykkeligt retten til ophævelse (jf. direktiv **94/47/EF** om timeshare (artikel 5, stk. 1, periode på 3 måneder, og artikel 7 vedrørende kontrakter om kredit)).

Andre direktiver har ikke sådanne bestemmelser (jf. direktiv **87/102/EØF** om forbrugerkredit).

I tilfælde af ophævelse fra forbrugers side eller annullering fra leverandørens side, medmindre årsagen kan tilregnes forbrugeren, giver visse direktiver forbrugeren ret til at få tilbagebetalt samtlige beløb, vedkommende har betalt i henhold til kontrakten (jf. direktiv **97/7/EF** om fjernsalg (artikel 7, stk. 2) og **90/314/EØF** om pakkerejser (artikel 4, stk. 6)).

3.2. Kontraktspecifikke rettigheder

Som følge af det særlige formål med direktiv **99/44/EF** om forbrugerkøb er det det direktiv, der indeholder de mest detaljerede bestemmelser om forbrugers forskellige rettigheder, hvis kontrakt ikke opfyldes korrekt (jf. artikel 3, afhjælpning eller omlevering, afslag i prisen (jf. desuden artikel 5 i direktiv **90/314/EØF** om pakkerejser) og ophævelse). I direktiv **2000/35/EF** om forsinket betaling er der nogenlunde tilsvarende bestemmelser om ejendomsforbehold, inden varen leveres (artikel 4).

CISG indeholder en række virkemidler i tilfælde af kontraktbrud fra sælgers side (f.eks. kan køber på visse betingelser kræve, at sælger opfylder sine forpligtelser, foretager omlevering eller afhjælper den manglende overensstemmelse med kontrakten; køber kan også annullere kontrakten eller kræve afslag i prisen (jf. artikel 46-52)).

3.3. Erstatning

Der findes endvidere bestemmelser om erstatning i tilfælde af manglende levering eller levering af varer og tjenesteydelser, som ikke overholder kontraktvilkårene, i **CISG** (artikel 45, stk. 1, litra b), og artikel 74-77), direktiv **86/653/EØF** om selvstændige handelsagenter (artikel 17), direktiv **97/5/EF** om grænseoverskridende pengeoverførsler og direktiv **90/314/EØF** om pakkerejser (artikel 4, stk. 6 og 7).

Der er bestemmelser om en særlig erstatning i tilfælde af ulovlig behandling i direktiv **95/46/EF** om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger (artikel 23, stk. 1). I direktiv **2000/35/EF** om forsinket betaling er det fastsat, at kreditor er berettiget til at kræve kompensation for alle relevante omkostninger, der skyldes den forsinkede betaling, medmindre skyldneren ikke er ansvarlig for forsinkelsen (artikel 3, litra e)). Direktiv **2000/35/EF** om forsinket betaling indeholder desuden bestemmelser om morarenter, både hvis der er en fastsat betalingsfrist, og hvis der ikke er det (artikel 3).

4. ANSVAR UDEN FOR KONTRAKTFORHOLD

4.1. Produktansvar

I direktiv **85/374/EØF** om produktansvar defineres defekte produkter, og der fastsættes almindelige regler for ansvar i tilfælde af skader på fysiske personer forårsaget af defekte produkter. Producenten eller importøren er erstatningspligtig, uanset om han har udvist forsømmelighed eller ej. Direktivet indfører desuden solidarisk ansvar, hvis flere personer er ansvarlige for den samme skade.

4.2. Beskyttelse af privatlivets fred

Direktiv **95/46/EF** om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger indeholder specifikke krav og betingelser vedrørende den registreredes samtykke til, at oplysningerne kan behandles (artikel 7), mens direktiv **97/66/EF** om behandling af personoplysninger og beskyttelse af privatlivets fred inden for telesektoren (artikel 12, stk. 1) og direktiv **97/7/EF** om fjernsalg (artikel 10) kun tillader anvendelse af automatiserede opkaldsanordninger eller telefaxmaskiner med henblik på direkte markedsføring over for abonnenter, som forudgående har givet deres tilladelse hertil. Sidstnævnte direktiv fastsætter også, at andre fjernkommunikationsteknikker, som tillader individuel kommunikation, kun kan anvendes, hvis forbrugeren ikke klart modsætter sig det.

Ifølge artikel 10, 11, 12, og 14 i direktiv **95/46/EF** skal der ved indsamling af data bl.a. gives oplysninger om formålene med den behandling, hvortil oplysningerne er bestemt, og den registreredes ret til at få indsigt i og foretage berigtigelse af de oplysninger, der vedrører vedkommende.

5. BESTEMMELSERNES BINDEDE KARAKTER

Ifølge de fleste forbrugerbeskyttelsesdirektiver kan forbrugeren ikke give afkald på sine rettigheder (jf. direktiv **85/577/EØF** om aftaler indgået uden for fast forretningssted (artikel 6), **87/102/EØF** om forbrugerkredit (artikel 14), **90/314/EØF** om pakkerejser (artikel 5, stk. 3), **94/47/EF** om timeshare (artikel 8), **97/7/EF** om fjernsalg (artikel 12, stk. 1), **99/44/EF** om forbrugerkøb (artikel 7), **93/13/EØF** om urimelige kontraktvilkår, forslaget til direktiv om fjernsalg af finansielle tjenesteydelser (artikel 11) samt direktiv **85/374/EØF** om produktansvar (artikel 12) og direktiv **86/653/EØF** om selvstændige handelsagenter (artikel 19).

6. MINIMUMSHARMONISERING

Ifølge en række forbrugerbeskyttelsesdirektiver kan medlemsstaterne indføre strengere bestemmelser end dem, der er fastsat i direktiverne (jf. direktiv **85/577/EØF** om aftaler indgået uden for fast forretningssted (artikel 8), **87/102/EØF** om forbrugerkredit (artikel 15), **90/314/EØF** om pakkerejser (artikel 8), **94/47/EF** om timeshare (artikel 11), **97/7/EF** om fjernsalg (artikel 14), **99/44/EF** om forbrugerkøb (artikel 8) og **93/13/EØF** om urimelige kontraktvilkår (artikel 8)).

Mange direktiver indeholder blot bestemmelser, der er fakultative, mens tilsvarende emner i andre direktiver er omfattet af bindende bestemmelser (f.eks. bestemmelsen om bevisbyrde i på den ene side direktiv **97/7/EF** om fjernsalg og på den anden side direktiv **99/44/EF** om forbrugerkøb).